

Tartu Ülikool

Maailma keelte ja kultuuride kolledž

Siiri Sünd

**TURISMITEKSTIDE TÕLKIMINE VEEBILEHE PUHKA EESTIS TEKSTIDE
NÄITEL**

Magistritöö

Juhendaja: Terje Loogus

Tartu 2022

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Teoreetiline raamistik	5
1.1. Turismiteksti funktsioonid	5
1.2. Turismitekstide tõlkimise eripärad ja tõlkemeetodid	6
1.3. Imagoloogia ja rahvuslik kuvand	7
1.3.1. Rahvuslik kuvand turismitekstides	9
1.3.2. Eestlaste enesekuvand	10
2. Veebilehe Puhka Eestis tõlkeanalüüs.....	13
2.1. Portaali Puhka Eestis	13
2.2. Puhka Eestis / Why Estonia	15
2.2.1. Põnevad faktid Eesti kohta / Cool facts about Estonia	18
2.3. Loodus / Nature & Wildlife.....	26
2.3.1. Nature sites.....	27
2.3.2. Matkamine / Hiking & Nature tours	28
2.3.3. Loomaaiad ja loomapargid Eestis / Zoos and farms in Estonia	32
2.3.4. Linnuvaatlus / Bird-watching	34
2.3.5. Ratsutamine / Horseback riding	37
2.3.6. Pargid ja aiad / Parks & Gardens	39
2.3.7. Rahvusparkid ja looduskeskused / Natural parks and nature centres	42
2.4. Järeldused	49
Kokkuvõte	51
Kasutatud kirjandus	52
Summary	55

Sissejuhatus

Turismitekstide tõlge on valdkond, mida Eestis väga palju uuritud ei ole. Arvan, et see teema väärrib analüüsimist, sest just turismitekstid on tavaliselt need, mis kujundavad välismaalase esmase arvamuse riigist, mida ta plaanib külastada. Magistritöös uurin turismitekstide tõlkimist ja aluseks võtan Puhka Eestis veebilehel olevad tekstid.

Eestis on üheks olulisimaks Eesti vaatamisväärsusi ja paiku tutvustavaks allikaks veebiportaal Puhka Eestis. Enda töös võrdlen portaali tekste eesti keeles ja nende tõlkeid inglise keelde. Turismitekstide tõlkimisel on palju aspekte, mida peab arvesse võtma. Mina lähtun enda töös imagoloogiast ehk täpsemalt sellest, kuidas on tõlkes edasi antud eestlaste rahvuslikust identiteedist tulenevat metsa- ja looduserahva enesekuvandit (autostereotüüpi). Uurin, kas Eestist tekitatakse sama kuvand nii eestlasest turistile kui välismaalasest turistile. Kas see, kuidas eestlane enda riiki näeb ja hindab, peegeldub ka selles, kuidas me end välismaalastele reklaamime?

Varasemad uuringud on keskendunud põhiliselt teiste riikide ja rahvuste kuvandile eesti keelde tõlgitud kirjanduses, minu töö aga uurib eestlaste ja Eesti kuvandit tõlkes võõrkeelde. Imagoloogilisest seisukohast on Eestis reisikirju uurinud näiteks Mari Laan artiklis „Hispaania kuvand Eesti reisikirjades” (2019), milles ta uurib Hispaania kuvandit Eesti reisikirjades. Oma töös leiab ta, et eestlastele on Hispaania kuvandit enim mõjutanud hispaania ilukirjandus ja mitmed reisikirjad, neist olulisimad Tuglase „Teekond Hispaania” ning Talveti „Teekond Hispaaniasse” (Laan 2019: 728). Samuti on tähtsal kohal härjavõitlusega seotud vägivaldne kuvand, millel erinevad Eesti autorid oma Hispaania reisikirjades ka peatuvad (*ibid.*, 737). Samuti tuleb nendest välja muid imagoloogilise käsitluse jooni: põhja-lõuna vastandus, keskus-perifeeria jne. (*ibid.*, 739)

Anneli Kõvamees (2008) uuris doktoritöös Itaalia kuvandit eesti reisikirjades. Enda töös lähtus ta samuti imagoloogiast. Kõvamees (2008: 116–120) jõudis järeldusele, et tema uuritud reisikirjades (Ristikivi, Beekman jt) on selgelt näha meie-nemad, põhi-lõuna jt vastandusi, kuid siiski on tähtsal kohal ka teadvustamine, et ollakse ühiselt eurooplased. Samuti mainib ta itaallastega seotud stereotüüpide kasutamist.

Eestit tutvustavaid turismibrošüüre võõrkeeles (saksa keeles) on uurinud Kristiina Orm magistriprojektis „Eestit tutvustavate saksakeelsete turismibrošüüride analüüs” (2008). Töös on ta lähtunud turismibrošüüridest kui reklaamist. Ta jõuab järeldusele, et uuritud

turismibrošüüride tõlge on üsna kehv, kuna neis esineb nii vananenud teavet, liigset Tallinna-kesksust ja ebatäpsust kui ka kultuuri ja tähtpäevade vähest mainimist. (Orm 2008: 110–111)

Kuna Tallinn on sageli ainus Eesti linn, millest Eestiga mitte tuttavad välismaalased midagi teavad, on huvitav vaadata, kuidas on neile Puhka Eesti portaalis reklaamitud Tallinnast eemale jäävaid paiku. Analüüsimiseks olen välja valinud portaali alateemad „Puhka Eestis” („Why Estonia”) ja „Loodus” („Nature & Wildlife”). Valituks osutusid just need alateemad, sest esimene on midagi, mis ilmselt tõmbaks sellise turisti tähelepanu, kes Eestist veel väga midagi ei tea ja teine sellepärast, et antud töö uurib eestlaste kui loodusrahva kuvandit.

Töö eesmärk on välja selgitada, kas tõlkes luuakse välismaalasele Eestist samasugune kuvand nagu eestlasele. Uurimisküsimused, mis aitavad mul töö eesmärki täita:

1. Kas tõlkes on (stereotüüpne) rahvuslik enesekuvand edasi antud või mitte ehk kas lähtetekstis enesekuvandi puudumise korral on seda tõlkes lisatud või vastupidi, kui see on lähtetekstis olemas, kas see on tõlkes välja jäetud?
2. Kas kõik alateemad, mis on olemas eesti keeles, on olemas ka inglise keeles või vastupidi? Kui ei, siis millised on jäetud tõlkimata/kas neist saab teha mingeid järeldusi seoses enesekuvandi edasi andmisega?

Töö teoreetilises osas annan ülevaate turismitekstide funktsioonist ja nende tõlkimise eripäradest, probleemidest ja meetoditest üleüldiselt, eestlaste rahvuslikust enesekuvandist ja imagoloogia tähtsusest turismitekstides. Töö empiirilises osas tutvustan Puhka Eestis portaali ja analüüsin portaali alateemade „Puhka Eestis” ja „Loodus” ingliskeelset tõlget.

Arvan, et lisaväärtus, mida minu töö annab, on see, et ehk aitab see tulevikus mõnel tõlkijal turismitekste tõlkides arvestada sellega, et turism on oluline valdkond ja seega on tähtis ka see, et meie turismitõlked oleksid eesmärgipärased ja kvaliteetsed. Samuti usun, et töö on päevakajaline Tallinna 2023. aasta rohepealinnaks valimise tõttu ning ka sellepärast, et Tartu valiti 2024 Euroopa kultuuripealinnaks, sest mõlemad sündmused suurendavad tõenäoliselt välismaalaste huvi Eesti vastu.

1. Teoreetiline raamistik

1.1. Turismiteksti funktsioonid

Turismitekstide tõlkimisel peab lähtuma sellest, mis eesmärki tekst täidab. Kuna turismitekstid on eelkõige suunatud (välismaalastest) turistidele, on nemad ka suurimaks sihtrühmaks. Turismitekstid peavad kindlasti olema informatiivsed, kuid samuti on tähtis, et teavet edastataks huvitavalt ja ligitõmbavalt, et turistil tekiks huvi tutvustatud sihtkohta külastada. He Sanning (2010: 125) on määratlenud turismitekstide kolm tähtsaimat funktsiooni: informatiivne funktsioon (*informative function*), ekspressiivne funktsioon (*expressive function*) ja vokatiivne funktsioon (*vocative function*).

Kõige pealiskaudsemalt lähenedes täidavad turismitekstid informatiivset funktsiooni: nad edastavad inimesele teavet kohast, mida nad külastada soovivad. Sanningi (*ibid.*) sõnul on turismiteksti kui informatiivse teksti peamine eesmärk edastada n-ö väliseid aspekte, st faktilisi teadmisi jne. Samas on ta lisanud, et informatiivne funktsioon on eelduseks teistele turismiteksti eesmärkidele (*ibid.*).

Ülejäänud kaht eesmärki saab käsitleda turismiteksti kui reklaamteksti kontekstis. (vt ka Merkaj 2013: 321) Seetõttu on turismitekstide tõlkimisel tähtis teada, mida turismitekstiga reklaamitakse ja kes on sihtrühm. Sanningi (2010: 125) sõnul on turismitekstide ekspressiivse funktsiooni eesmärk edastada kirjutaja mõtteid ja tundeid. Vokatiivse funktsiooni eesmärk on tema sõnul kutsuda lugejat üles tundma või käituma nii nagu tekstis on soovitud. Seetõttu peab ta vokatiivset funktsiooni neist kõige tähtsamaks. (*ibid.*) Kuna turismitekstide eesmärk on turiste ligi meelitada ja neile sihtkohta reklaamida, saab just kahe eelmainitud funktsiooniga seda kõige paremini teha. Jagades lugejaga kas kaudselt või otse enda mõtteid ja tundeid kohast ja üritades lugejaid panna tundma teatud emotsioone ning luues nende peas kujutluspilte, reklaamitaksegi lugejale sihtkohta. Siiski ei saa turismitekste tõlkides unustada ka informatiivset funktsiooni. Turismitekstide peamine eesmärk on küll sihtkoha reklaamimine (vt ka Zorko 2014: 15), mistõttu peab see olema ligitõmbav, kuid sellegipoolest on tähtis edastada ka faktilist teavet. On võimalik, et eestlaste kui loodusrahva kuvandi rõhutamisel on tõlkes teksti informatiivset funktsiooni eestikeelse tekstiga võrreldes vähendatud. Kuna Puhka Eestis portaali näol ei ole tegemist kellegi isikliku reisikirjaga ja see on mõeldud teabeallikaks turistidele, on selle puhul võimalik uurida nii informatiivset kui ka

vokatiivset funktsiooni. Imagoloogilisest seisukohast uurides saab seega analüüsida, kuidas on teavet edastatud ja kas tõlkes on seda edastatud samal hulgal nagu lähtekeeles.

1.2. Turismitekstide tõlkimise eripärad ja tõlkemeetodid

Turismitekste tõlkides peab arvestama mitme asjaoluga. Tõlkija peab arvestama, et ta tõlgib teksti teisest kultuuriruumist tulijale. Samas on tähtis, et välismaalase teadmistega arvestades ei kaotataks tõlkes lähtekultuuri eripärasid. He Sanning (2010: 126–127) on öelnud, et turismitekste peaks tõlkima nii, et tõlge oleks turistidele suunatud, kultuurispetsiifiline ja kontseptsioonipõhine. Inglise keelde tõlkides on tõlkijal isegi suurem vastutus, sest ingliskeelset tõlget võivad lugeda ka inglise keelt mitte emakeelena rääkivad turistid, kelle emakeelde tõlget ei ole. Seega on vaja leida tasakaal selle vahel, mida sama keelt rääkivale inimesele on tahetud edasi anda ja selle vahel, mida ja kuidas tõlke lugejale tõlkes rõhutada või ütle mata jätta.

Sanning (*ibid.*, 127–130) on määratlenud kolm turismitekstide tõlkimise meetodit: kodustamine, võõrapärastamine ja neutraliseerimine. Kodustamise ja võõrapärastamise meetodit seostatakse Friederich Schleiermacheri, Saksa teoloogi ja filosoofiga, kes ühena esimestest kirjeldas vastuolu kahe tõlkemeetodi vahel. Kaasajal on seda mõtet edasi arendanud Lawrence Venuti, kes kirjeldab kodustamist kui lähteteksti taandamist sihtkultuuri väärtustele ning võõrapärastamist kui lähteteksti keelelise ja kultuurilise eripära tunnistamist ja säilitamist. (Kornilitsina, Rummo 2017: 117).

Kodustamise meetodi eelistena toob Sanning (2010: 126–127) välja, et sellega säilitatakse lähteteksti lakoonilisus ja äratatakse lugejas huvi; kodustamine võimaldab lugejale tundmatuid kontseptsioone ja nähtusi neile selgemaks ja arusaadavamaks teha. Sellel meetodil on ka omad miinused (*ibid.*, 127–130), millest suurim on see, et tõlkes võivad algteksti kultuurilised ja ajaloolised elemendid kaduma minna.

Võõrapärastamise plussidena toob Sanning (*ibid.*) välja selle, et levitatakse originaali kultuuri ja tavasid, kuid miinuseks on see, et tõenäoliselt ei ole see lugejale ligitõmbav. Samuti toob ta välja selle, et turismitekstide tõlkimisel peaks lähtuma tõepärasusest ja üritama säilitada kõik tähtsa, mis lähtetekstis leidub (*ibid.*, 128–129). Siiski mainib ta, et tihtipeale on

raske kodustamise ja võõrapärastamise vahel tasakaalu leida ja neid teineteisest eristada. (*ibid.*, 130)

Kolmanda tõlkemeetodina on Sanning käsitletud neutraliseerimist. Seda kirjeldab ta kui midagi, mis ei ole kõigest võõrapärastamise ja kodustamise kombinatsioon, vaid protsess, mille käigus on tõlkija teadlik kõigist kultuurilistest elementidest, mida ta lähtekeelest sihtkeelde tõlgib, ja arvestab nendega tõlkimise vältel (*ibid.*, 131). Seetõttu peaks tõlkija tõlkides silmas pidama, millist teksti funktsiooni ta parasjagu tõlkega edastada soovib, kas informatiivset, ekspressiivset või vokatiivset ja tegema tõlkevalikud sellest sõltuvalt. Kuna võib eeldada, et portaali Puhka Eestis tõlked on teinud eesti keelt kõneleja, on ka tõenäoline, et on kasutatud neutraliseerimist, kuna ollakse kursis kõigi kultuuriliste elementidega, mida tõlgitakse. Seega saab uurida, millele on seoses teksti funktsioonidega rõhku pandud ning kuidas nendega loodusrahva kuvandit edasi antud.

1.3. Imagoloogia ja rahvuslik kuvand

Igal rahvusel ja riigil on tekkinud aja jooksul teatud kuvand ja iseloomustavad omadused/iseärasused, mida teisest kultuuriruumist tulijad neile omistavad ja mille järgi neid tuntakse. See kuvand ei ole siiski ainult väljast sisse vaatav, vaid miski, mis tekitab rahvuses endas kuuluvus- ja ühtsustunde ja mida omistatakse iseendale (rahvuslik identiteet).

Imagoloogia on uurimissuund, mis keskendub rahvaste ja rahvuste kujutamisele kirjanduses. Sellega uuritakse, kuidas ja miks on loodud rahvast/rahvusest tekstis teatud kuvand. Üks olulisemaid imagoloogia uurijaid on Joep Leerssen, kes on öelnud, et imagoloogia tegeleb „kultuurilise erinevuse ja rahvusliku identiteedi diskursiivse ja kirjandusliku väljendusega” (Leerssen, 2000: 268)

Kuvandiuringud on turismitekstide uurimiseks hea alus, kuna võimaldab meil näha, kuidas ja milliseid valikuid on tõlkija teinud ning miks. Rahvusliku identiteedi tähtsust imagoloogias on uurinud ka Leerssen (2016: 23), kes rõhutab rahvuslike kuvandite uuringuid näiteks uudistes ja meedias.

Identiteedist rääkides mõtleme tavaliselt üksikisiku identiteedile, kuid siiski saab rääkida ka kollektiivsest identiteedist. Turismitekstide uurimise uurimisobjekt on seega

rahvuslik identiteet. „Identiteet on miski, mis defineerib suhet kahe või enama seotud üksuse vahel moel, mis tõendab samasust ja võrdust” (de Cillia et al. 1999: 11). Sellest tulenevalt on nad defineerinud ka rahvusliku identiteedi mõiste. Rahvuslikku identiteeti käsitlevad nad kui midagi, mille põhielementideks on ühine ajalugu, kultuur, sarnasus, võrdsus (*ibid.*, 26). Samas on rahvusliku identiteedi määravaks osaks ka erinevad teistest, aspektid, mis eristavad üht rahvast teisest ehk „rahvuslik omapära”. Samuti iseloomustavad seda ühised uskumused ja arvamused, emotsionaalsed hoiakud. (*ibid.*, 27–28) Seega on turismitekste uurides tähtis teada konteksti ja rahvust ning riiki, kelle kuvandit tõlkes edasi antakse. Tähtis on teada, millise kuvandi on rahvas ise endast loonud ning millist pilti endast tavaliselt välismaalasele reklaamitakse. Sama tähtis on teada selle riigi ajalugu, kultuuri jne.

Aune Valk on rahvuslikku identiteeti selgitanud nii: „rahvuslik identiteet on osa inimese minapildist, mis tuleneb teadmisest oma rahvuslikust kuuluvusest koos sellele omistatava väärtuse ja emotsionaalse tähendusega” (Valk 2016: 202). Samas tõdeb ta, et identiteedi mõistet on raske üheselt defineerida, sest see sõltub paljudest erinevatest faktoritest ja seda mõjutavad erinevad asjaolud nagu näiteks meedia, poliitika, isiklikud elusündmused jne. (*ibid.*)

Selliseid rahvuslikke omadusi, mida omistatakse tervele rahvusele, saab nimetada ka stereotüüpideks. Seetõttu ei saa neid vaadelda kui midagi, mis ilmtingimata tõele vastab, vaid nende väärtus seisneb hoopis tuttavlikkuses ja äratuntavuses (Leerseen, 2000: 280). Kindlasti on aga tähtis vahet teha faktide ja stereotüüpide rõhutamisel. Näiteks – kui öeldakse, et „Eesti metsades saab korjata marju ja seeni”, on tegemist faktiga, mitte stereotüübiga. Kui aga öelda välismaalasele, et eestlased on töökad, armastavad metsas käia ja et Eestis on kõikjal wifi, ei vasta see täielikult tõele, kuna ei saa väita, et iga eestlane on töökas, armastab metsas käia ja et igas Eestimaa nurgas on wifi saadaval. Küll aga saab seda käsitleda (positiivse) stereotüübina, mida eelistatakse endast välismaalastele edastada. Rahvuslike stereotüüpide põhiline roll on seetõttu „mitte edastada rahvusega seotud asjaolusid, vaid defineerida selle iseloomu” (Leerseen, 2000: 282). Sellest tulenevalt saab tõlget analüüsides vaadata, kas rahvuse iseloomu (loodusrahvas) edastades on välja jäetud fakte ehk kas teksti informatiivne funktsioon on tõlkes säilinud või mitte.

1.3.1. Rahvuslik kuvand turismitekstides

Kuna turismitekstide üks põhilisi eesmärke on tutvustada turistidele võõrast kultuuri ja maad, ei saa neis üle ega ümber erinevatest rahvuslikest kuvanditest. Turism ise loob erinevaid kujutluspilte ja rahvuslikke kuvandeid (Leerssen 2007: 444). Tõlget uurides saab analüüsida, kas neid kuvandeid on rõhutatud, neutraliseeritud või hoopis välja jäetud.

Turismitekstide puhul võib öelda, et nad annavad küll edasi faktilist teavet, kuid samas edastavad rahvuslikke stereotüüpe, et luua lugejale riigist/rahvusest kujutluspilt. Pageaux (1981: 172–174; 1989: 141, viidatud Leerssen 2007: 9 kaudu) sõnul on stereotüübid üldistavad ning omistavad ühe konkreetse omaduse tervele rahvusele. Selliseid rahvuslikke stereotüüpe on nii negatiivseid kui positiivseid, kuid rääkides turismitekstidest võib eeldada, et rahvus, kes end teistele rahvustele esitleb, soovib edasi anda pigem positiivset stereotüüpi. Lisaks rahvusele käivad stereotüübid ka paikade kohta (Rühling 2004: 280, viidatud Leerssen 2007: 13 kaudu), seega on turismitekstide puhul võimalik neid uurida.

Kuvandiuringutes on oluline tähelepanu pöörata vastandustele. Leerssen (2007: 29) on nimetanud erinevaid vastandusi, millele tõlget imagoloogilisest seisukohast analüüsides tähelepanu pöörata: põhi-lõuna (mõistuslikkus vs. tundelisus), keskus-perifeeria (kaasaegsus vs. ajatus), lääsi-ida (individuaalsus, aktiivsus vs. kollektiivsus, passiivsus). Rahvusliku kuvandi ja stereotüüpide edasi andmine on sageli vastandusi tekitav. Leersseni sõnul (*ibid.*) seostatakse rahvusliku kuvandi edasi andmise põhja sageli intellektuaalsusega, lõunat vastandlikult tundelisena; äärealasid ajatusega ning sisemaad modernsusega, läänit individuaalsuse ja aktiivsuse ning ida kollektiivsuse ja passiivsusega. Kuigi imagoloogia uuringutes on tähtsal kohal võõrakuvandi uurimine ehk see, kuidas nähakse teisi, on turismitekstide puhul oluline uurida enesekuvandit ehk seda, milline kuvand on rahval iseendast ja kuidas nähakse iseennast, eriti võrdluses teistega. Seega saab uurida ka seda, kuidas võrreldakse end teistega (meie vs. nemad).

Turismitekstide tõlkijal on seega tähtis ülesanne: ta peab otsustama, kuidas ja mil määral samu rahvuslikke kuvandeid ja stereotüüpe tõlkes edasi anda, arvestades sealjuures konteksti, rahva ajaloo, kultuuri ja sellega, millist kujutluspilti välismaalasele edastada tahetakse.

1.3.2. Eestlaste enesekuvand

Eestlastest eksisteerib erinevaid kuvandeid. Lisaks sellele, et end peetakse loodus- ja metsarahvaks, levib eestlastest ka kuvand kui digirahvast (*skype*, e-hääletamine jne), samuti peetakse meid (ja peame end ise) töökateks ning headeks keeleoskajateks. Enda magistritöö kontekstis keskendun vaid esimesele, loodus- ja metsarahva enesekuvandile.

Eestlased on end ajast aega defineerinud loodus- või metsarahvana. Oleme uhked enda oskuse üle teha vahet söögi- ja mürgiseenel ja erinevatel metsas kasvavatel marjadel. Samuti tunneme uhkust oma rabade, soode ja metsade üle. Meil on ajalooliselt palju looduslikke pühapaiku, mida inimesed endiselt külastavad. Eesti rahvausundis on tähtsal kohal erinevad metsavaimud, keda tuntakse ka metshaldja, metsaisa, metsaema, metsaema jne nime all (Viires 1975: 34). Paljudel eestlastel on lisaks igapäevakodule ka maamaja kusagil linnast väljas. „Olla eestlane – see tähendab väikest majakest metsa või mere ääres, mille taustal askeldab mullaste sõrmedega tilluke õnnelik inimene.” (Mikita 2013: 67) Eestlaste jaoks tähendab loodus- ja metsarahvaks olemine seega meie looduse tundmist (seened, marjad, ravimtaimed) ja sealt jõu ammutamist (puhkamine looduses, maamajad, suvilad). Siiski saab maamaja omamist pidada pigem (positiivseks) stereotüübiks, kuna ei saa väita, et igal teisel eestlasel on kusagil maamajake. Välismaalasele meie looduslähedust tutvustades on aga tõenäoline, et sellist stereotüüpi edastatakse. „Keegi ei kujuta Euroopas ette perekonda, kus isa võtaks pärast tööd jalgratta ja läheks kalale, sellal kui ema korjab rabas marju, vanaema varub ravimtaimi ning lapsed siirduvad isekeskis lähedalasuvasse metsajärve suplema.” (Mikita 2013:87–88) Taaskord on selline üldistus pigem stereotüüp, mis ei käi kindlasti kõigi eestlaste kohta, kuid just sellise kuvandi edasi andmist saab turismitekstides uurida.

Samuti on looduskirjeldused ja -pildid sageli osaks meie filmidest ja raamatutest. Lisaks sellele on meil RMK-alad metsamajakeste ja telkimisplatsidega, mille kasutamine on meie jaoks iseenesestmõistetav, kuid välismaalase jaoks võib olla üllatav, et selliste asjade eest siin maksma ei pea, mistõttu võib nende kasutamisevõimaluste rõhutamist samuti turismitekstides näha. Mikita (2013: 18) sõnul on eestlaste seas palju neid, kes metsas erilisi kogemusi saavad ilma, et nad seda endale ise teadvustaksid. Samuti on ta hästi ära tabanud eestikeelse väljendi „metsa poole”, kirjeldades seda igas suguvõsas esineva fenomenina (*ibid.*). Väärib märkimist ka asjaolu, et ühed levinumad perekonnanimed Eestis on puude

nimetused. Viirese (1975: 9) väitel ei leidu meil peaaegu ühtki levinumat kodumaise puu liiki, mis ei oleks Eestis esindatud perekonnanimena.

Võib oletada, et seda, mis on välismaalasele eksootiline ja eriline (rabad, metsas seenel ning marjul käimine, ravimtaimede korjamine jne) rõhutatakse tõlgetes veelgi. Aune Valk (2016: 204) on uurinud, mis on eestlaste ja siin elavate venelaste jaoks tähtsaimad riigiidentiteedi osad, ning just loodus on üks enim mainitud aspekte. Valk (*ibid.*, 209) jõuab järeldusele, et „eestlase identiteet seostub jätkuvalt keele ja maaga”. Samas on ta enda uuringu raames maininud:

Eesti väljakutseks on sellise riigiidentiteedi kujundamine, mis poleks seotud kitsalt eesti etnilise identiteediga ja mida saaksid omaks võtta erinevad Eestiga seotud rühmad. Selle keskmes peaksid olema Eesti loodus, väikese ja eduka riigi kuvand, Eesti kodakondsuse tähtsustamine ja Eesti pühade tähistamine, samuti eurooplaseks olemine. (Valk 2016: 205).

Ka selles määratluses on tähtsal kohal Eesti loodus, mis antud uurimistöös turismitekstide tõlke seisukohalt huvi pakub. Kui eestlased seostavad end nii tugevalt meie maa ja loodusega, võib arvata, et selle sideme tähtsust soovitakse edasi anda ja rõhutada ka välismaalasest turistidele.

Samuti on eestlaste üheks põletavaks küsimuseks see, kas peame end pigem põhjamaaks või Baltimaaks. Eestlastele meeldib end sageli liigitada pigem põhjamaa alla ja kirjeldada Eestit kui „riiki Põhja-Euroopas”. Seega võib öelda, et ka see on osa eestlaste rahvuslikust identiteedist ning seotud sellega, kuidas kirjeldame enda loodust. On ju ka see välismaalaste jaoks tihti üllatav, et meil loojub päike suvel sarnaselt teiste põhjamaadega alles hilistel õhtutundidel. Valk ja Realo uurisid teoses „Eesti ja eestlased teiste rahvuste peeglis” (2004) välismaalaste kogemusi ja arvamusi Eestist. Ka sealt tuli välja, et välismaalaste jaoks on meie põhjamaine valgus uus ja üllatav: „Palju segadust valmistasid Vladile põhjamaaiselt pikad päevad. Polnud harvad juhud, kui tal jäi söömata, sest pimeduse saabudes oli kell juba nii palju, et kauplused olid suletud.” (Valk, Realo 2004: 71)

Rahvuslikke stereotüüpe on Eestis uurinud Mare Kõiva ja Liisa Vesik töös „Eestlaste arvamus eurooplastest I. Etnilistest stereotüüpidest” (2014). Uuringus jõudsid nad järeldusele, et kuigi küsitletavate käest seda ei küsitud, toodi enda vastustes vastandlikke meie-nemad tüüpi võrdluseid ehk võrreldi end palju teistega. Näiteks peeti lätlast, eestivenelast, sakslast ja rootslast endaga sarnaseks. Soomlast, venelast ja ameeriklast peeti see-eest erinevaks. (Kõiva, Vesik 2014: 210) Samuti leiavad nad, et kuvandeid teistest rahvustest on mõjutanud ajalugu, meedia ning telesarjad (*ibid.*, 211). Samuti selgus nende tööst, et eestlaste enesekuvand ja autostereotüübid on võrreldes varasemaga muutunud, kuid siiski enamasti positiivsed. (*ibid.*,

213) Näiteks arvasid paljud vastajad, et ollakse töökad, ilusad, haritud, suure keelteoskusega ja individualistid. Samas esines ka negatiivseid autostereotüüpe nagu arrogantsus, külmus, tuimus jne. (*ibid.*, 208)

2. Veebilehe Puhka Eestis tõlkeanalüüs

2.1. Portaali Puhka Eestis

21. sajandil on turismiteabe veebilehtedel sama suur või isegi suurem tähtsus kui klassikalistel turismibrošüüridel. Kuigi viimaseid võib leida turismiinfopunktidest või restoranidest/suveniiripoodidest jne, on tänasel päeval siiski tõenäolisem, et turist tutvub riigi/linnaga juba enne sihtkohta reisimist ja viib end sellega kurssi just veebi teel, kuna see on kõige lihtsam ja mugavam vahend. Seega on turismiinfo veebilehtedel ja nende tõlgetel turismimaailmas väga tähtis roll.

Puhka Eestis veebileht (<https://www.puhkaeestis.ee/et>) määratleb end kui „Eesti ametlikku turismiinfot” (Puhka Eestis 2021). Tõepoolest on tegemist kõige põhjalikuma, suurima ja enim külastatavima turismiveebilehega Eestis ning lehe on loonud EASi turismiarenduskeskus. Enda tegevust kirjeldavad nad järgnevalt:

Tegeleme kõik olulise ettevõtlusharuga, mille mõju Eesti majanduses ja kohalikus elus on igapäevaselt tuntav [...] Edukas turismisektor tõstab kohalike elanike elukvaliteeti heade restoranide, maailmatasemel sündmuste ning põnevate atraktsioonidega nii linnades kui ka maal. Turismil on oluline osa kaasaja inimese elustiilis tervikuna: reisimine kodukohast eemale loob emotsioone ja mälestusi, otsib sarnast ja vaimustub erinevast, maandab umbusku ja pingeid. (Puhka Eestis 2021)

Puhka Eestis veebileht pakub turistile teavet erinevate Eesti paikade kohta. Veebileht on jagatud viieks peamiseks alateemaks: „Puhka Eestis”, „Erilised Elamused” (mille all on ka töös analüüsitava „Loodus”), „Põnevad Paigad”, „Õõmaja“ ja „Reisi Eestis” (vt joonist 1).

Joonis 1: Puhka Eestis veebileht eesti keeles (<https://www.puhkaeestis.ee/et/puhka-eestis>, külastatud 17.12.21)

Inglise keeles on alateemad vastavalt „Why Estonia”, „What to see & do” (mille all on töös analüüsitav „Nature & Wildlife), „Where to go”, „Where to stay”, „Travel here & around” (vt joonist 2).

Joonis 2: Puhka Eestis veebileht inglise keeles (<https://www.visitestonia.com/en/why-estonia>, külastatud 17.12.21)

Lisaks on iga suurema alateema juures lehe üleval servas n-õ nupukesed lühikese teabe või lihtsalt huvitava faktiga (vt joonist 3).

Kas teadsid?
Eesti on nagu üks suur looduse teemapark: 18% pindalast katavad rahvusparkid ja kaitsealad; 7% sood ja rabad, kus matkata ja ülipuhtas vees ujuda; ligi 50% metsad.

Joonis 3: nupuke „Kas teadsid?” (<https://www.puhkaeestis.ee/et/erilised-elamused/aktiivne-puhkus-ja-seiklus/rahvusparkid-ja-kaitsealad>, külastatud 17.12.21)

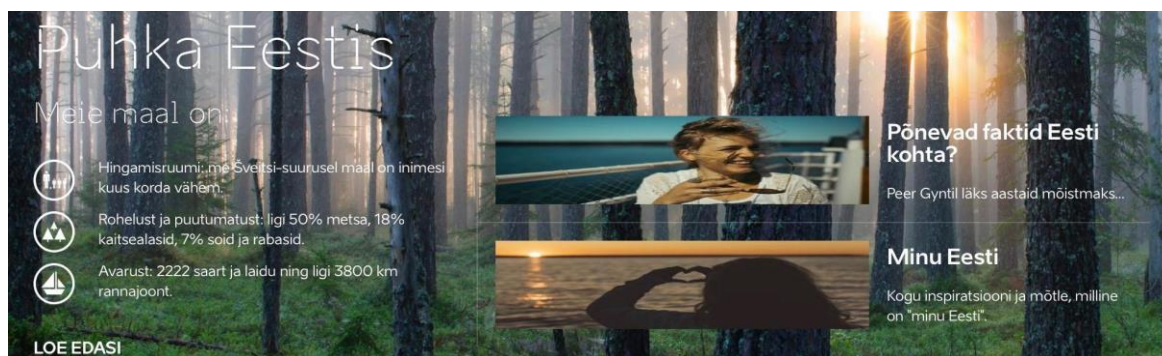
Enda töös võtan lähema vaatluse alla alateemad „Puhka Eestis” („Why Estonia”), ja „Loodus” („Nature & Wildlife”). Soovin teada saada, kas nendes alateemades on näha selgelt eestlaste kui loodusrahva enesekuvandit ja kas/kuidas on seda tõlkes edasi antud lähtudes

imagoloogilistest seaduspärasustest (vastandused: lääs-ida, põhi-lõuna, keskus-perifeeria jne) ja stereotüüpidest.

2.2. Puhka Eestis / Why Estonia

Puhka Eestis

Puhka Eestis algab teemaga „Meie maal on“ (vt joonist 4). Lugejale on nähtaval kolm fakti ja selleks et näha ülejäänuid, peab vajutama „Loe edasi“, mis viib lugeja alateemani „Põnevad faktid Eesti kohta“.

Joonis 4: Puhka Eestis (<https://www.puhkaeestis.ee/et/puhka-eestis>, külastatud 17.12.21)

Why Estonia

Alateema „Why Estonia” on eestikeelse alateema „Puhka Eestis” ingliskeelne tõlge. “Why Estonia” algab teemaga „Cool facts“ (vt joonist 5), lugejale on ka siin kohe näha kolm fakti, rohkemate nägemiseks peab vajutama „Read more facts”, mis viib alateemani „Cool facts about Estonia”.

Joonis 5: Why Estonia (<https://www.visitestonia.com/en/why-estonia>, külastatud 17.12.21)

All tabelites on esitatud eestikeelne tekst ja selle tõlge. Vasakpoolses tulbas on eestikeelne tekst ja parempoolses tulbas on tõlge inglise keelde. Näited on nummerdatud nende tekstis esinemise järjekorras. Edaspidi on tekstis näitele viidatud sulgudesse pandud numbriga.

(1) Meie maal on:	(1a) Cool facts:
(2) Hingamisruumi: me Šveitsi-suurusel maal on inimesi kuus korda vähem.	(2a) Estonia's capital Tallinn is the best preserved medieval city in Northern Europe.
(3) Rohelust ja puutumast: ligi 50% metsa, 18% kaitsealasid, 7% soid ja rabasid.	(3a) Estonia is almost 50% forest.
(4) Avarust: 2222 saart ja laidu ning ligi 3800 km rannajoont.	(4a) Estonia has over 2000 islands.

Esimene fakt on tõlkes täiesti erinev. Kui eesti keeles on rõhutatud Eestimaa avarust (näide 2), on inglise keeles lähenetud hoopiski ajaloolisest vaatenurgast ja mainitud Tallinna vanalinna (näide 2a). On huvitav, et eestikeelsele lugejale on toodud võrdlus Kesk-Euroopas asuva Šveitsiga, kuigi ingliskeelsele lugejale on rõhutatud Eestit kui Põhja-Euroopat. Siin saab öelda, et on kasutatud põhi-lõuna vastandust. Seega üritatakse eestlasele luua võrdlus eduka ning hinnatud riigiga, et panna meid enda riigi üle uhkust tundma, samas kui välismaalasest lugejale rõhutatakse põhjamaisust. Põhjuseid võib olla mitmeid. Ka põhjamaid saab seostada jõukusega, kuid loodustekstide kontekstis saab ka eeldada, et põhjamaisust on rõhutatud põhjamaise looduse reklaamimise pärast. Samas annab põhjamaisusele rõhumine

lausele ka suurema mõju. Kui väidetaks näiteks, et Tallinna vanalinn on kõige paremini säilinud vanalinn Baltimaades, ei avaldaks see turistile ehk nii suurt mõju kui sama asja väitmine Põhjamaade (välismaalasele ehk paremini tuntud, jõukamad riigid) kontekstis. Samuti on vastandus eestlasest lugejale mõeldud võrdluses: öeldakse, et meie riik on küll sama suur kui Šveits, kuid see-eest on meil inimesi vähem ja seetõttu ka ruumi rohkem, mis taaskord rõhub sellele, kui väga eestlane hindab hingamisruumi ja sellest tulenevalt ka ehk loodust – siin on tegemist keskus-perifeeria vastandusega.

Teine fakt on tõlkes oma olemuselt sarnane, kuid vähendustega. Tõlkes (näide 3a) on mainitud vaid metsa, välja on jäetud nii kaitsealad, sood kui ka rabad. See on huvitav, arvestades, et sood ja rabad peaksid olema just Eesti tõmbenumber. Siiski ei ole välismaalasest turistile soid täiesti mainimata jäetud, sest ingliskeelses alateemas „Hiking & nature trails” on nendest räägitud.

Kolmanda fakti puhul kehtib sama, mis teise puhul. Eestikeelne teave (näide 4) on üksikasjalikum ja täpsem: on mainitud saarte täpne arv, samal ajal kui inglise keeles (näide 4a) on öeldud üldistavalt *over 2000 islands* ja rannajoont ei ole üldse mainitud. See võib tuleneda sellest, et kui rannajoon on paljudel riikidel, siis saari see-eest nii paljudel riikidel ei ole. Lisaks sellele on just saared Eestis üks tähtsamaid tõmbenumbreid, laiud ja rannajooned vast nii muljetavaldavad ei ole (nagu öeldud, on need paljudel riikidel), mistõttu on vaid nendele rõhumine ka arusaadav.

2.2.1. Põnevad faktid Eesti kohta / Cool facts about Estonia

„Põnevad faktid Eesti kohta“ sisaldab kaheksat alateemat, mida täiendavad fotod (vt joonist 6).

Jälgi Eestis sõites erilisi puid! Vaatamata eestlaste leigele suhtumisele religiooni ajalehe EUobserver uuringu põhjal, selgus samas, et 69% eestlastest usub puudel hinge olevat. Lisaks

Joonis 6: „Põnevad faktid Eesti kohta” (<https://www.puhkaeestis.ee/et/puhka-eestis/mis-on-eestis-erilist>, külastatud 17.12.21)

„Cool facts about Estonia“ on aga teisiti üles ehitatud kui „Põnevad faktid Eesti kohta“. Enamus tekstist on koondatud fotode peale, mille vahel on suurelt kirjas üksikud faktid (vt joonist 7).

Estonia is more than 50% forest

Estonia has a population of just 1.3 million but is larger than Denmark or Holland

Joonis 7: „Cool facts about Estonia” (<https://www.visitestonia.com/en/why-estonia/estonia-facts>, külastatud 17.12.21)

Kuna alateemas räägitakse ka paljust, mis ei ole minu töö kontekstis asjakohane, keskendum analüüsis vaid nendele osadele, kus räägitakse Eesti loodusest.

(5) Mis teeb Eestist Eesti? Neid nüansse ja omapärasid on muidugi omajagu, kuid vahel tasub tuua esile mõnedki erilised faktid, mille järgi saame oma kodumaast paremini aimu. Allolevalt anname põgusa ülevaate: ela kaasa ja jaga neid põnevaid teadmisi ka teistega.	(5a) Estonia connects the dots between Scandinavia, Central Europe and what lies to the east.

Ingliskeelsest tõlkest tundub, et on asunud kohe asja kallale, seevastu eesti keeles on teema sisse juhutatud. Märkimisväärne on see, et tõlkes (näide 5a) on esimesena mainitud Skandinaaviat, mis toetab oletust, et soovitakse end ja enda loodust põhjamaaisena reklaamida. Venemaad on aga mainitud ümber nurga, öeldakse vaid *what lies to the east*. Samas on selge, et välismaalasele on seda mainitud meie asukoha rõhutamiseks, eestlasele ei ole vaja seda öelda. Kuna eestikeelne tekst on pigem sissejuhatus, kus faktilist teavet edastatud ei ole, ei saa öelda, et tõlkes on teksti informatiivset funktsiooni kaduma läinud, kuigi tõlge on märgatavalt lühem.

(6) Mis on meie looduses erilist? Maailma mastaabis kaks suurimat mitmekesisuse areaali, nagu neid nimetab Valdur Mikita, on Eestis. Üks on pärandkooslused looduses ja teine pärimus kultuuris. Tõepoolest, siin asuvad maailma kõige liigirikkamad puisniidud, kus ühe ruutmeetri rekordiks on loetud 76 liiki (Laelatus Virtsu lähedal). Ning maailma kõige liigirikkamad puisniidud, kus ühe ruutmeetri rekordiks on loetud 76	(6a) Estonia is more than 50% forest It's fair to say that Estonians have a certain tree-hugging spirit. More than half of the country is covered by forested land and almost a quarter is protected nature. As a result, Estonia has the 4th best air quality in the world. Naturally, with so much greenery, Estonians have a special connection to the outdoors.

liiki (Laelatus Virtsu lähedal). Ning maailma suurimaid folkloorikogusid asub Tartus Eesti Rahvaluule Arhiivis.	

Järgnev lõik (näide 6) on aga täiesti erinev. Põhjus peitub tõenäoliselt selles, et välismaalasele ei ütle Valdur Mikita nimi mitte midagi, eestlasele aga küll. Folkloorikogude mainimine ei pruugi aga välismaalasele meie looduse kontekstis nii atraktiivsena kõlada, eriti oletades, et tahetakse rõhutada just meie põhjamaisele loodusele. Välismaalasele see-eest on väga selgelt reklaamitud eestlasi kui loodusrahvast. Tõlkest (näide 6a) hakkab kohe silma, et tõlkes on kirjeldatud rohkem eestlasi, eestikeelses variandis aga loodust ennast. Kui eestikeelses tekstis on mainitud puisniite, siis tõlkes on rõhutatud eestlaste puuarmastusele. Tõlkes on eriliselt rõhutatud eestlaste kui loodusrahva stereotüüpi: „It’s fair to say that Estonians have a certain tree-hugging spirit”; „Naturally, with so much greenery, Estonians have a special connection to the outdoors”. Mõlemad laused on esitatud nii nagu need oleksid ilmselged (*it’s fair to say, naturally*). Siiski ei saa väita, et kõigile eestlastele meeldib puid kallistada ja et kõigil eestlastel on eriline side loodusega. Seega on tegemist positiivse stereotüübiga, mida soovitakse välismaalasele edastada. Kuigi tõlkes ei ole mainitud puisniite, on siiski öeldud, et rohkem kui pool riiki on kaetud metsaga ja et Eesti on õhu puhtuselt neljandal kohal maailmas. Kuna seda on mainitud kohe pärast eestlaste puuarmastusest rääkivat lauset, kinnitab see veelgi eestlaste loodus- ja puudearmastust. Siiski on ka eestlastele näites 7 meie õhu puhtust mainitud.

(7) Aga alustame loodusest. Ehkki me saaks veelgi paremini, on Eesti loodus üks maailma puhtamaid. Me saame vabalt liikuda metsades ja soodes, ujuda igas veekogus ja hingata ka linnades õhku, millest mujal ilmas ainult unistatakse. Täpsemini öeldes: meie linnades olev õhk on maailmas puhtuselt neljandal kohal; 98% jõgedest on joogikõlbuliku veega; 20% põllumaast on mahe.	(7a) Estonians love their nature. That means forests, bogs, and all the creatures that live there. The country's wildlife includes lynxes, brown bears, wolves, foxes, rabbits, and deer. In the spring and autumn time, birdwatching is an extremely popular pastime attracting people from all over the world.

Kuigi nii eestikeelne tekst kui ka tõlge sisaldavad fakte, on need faktid erinevad. Nii eestikeelses tekstis kui ka tõlkes on selgelt näha nii informatiivset kui ka vokatiivset funktsiooni. Samas on näha, et tõlkides on arvestatud sellega, mis oleks välismaalasele huvitav ning ligitõmbav. Näide 7a algab lausega „Estonians love their nature”, mis on samuti esitatud faktina, mida ei saa aga reaalsuses kuidagi kontrollida, mistõttu saab seda taas käsitleda stereotüübi edastamisena. Eestikeelses tekstis (näide 7) on perifeeriat käsitletud kui midagi ajatut (mets ehk linnast eemal olev paik kui midagi, kus viibitakse kõigest muust ja reaalsest ajast eemal) ja on näha vastandust: „...hingata ka linnades õhku, millest mujal ilmas ainult unistatakse”. Kui eestikeelses tekstis on lisaks õhu puhtusele mainitud ka meie jõgede joogikõlbulikku vett ja mahedat põllumaad, on tõlkes mainitud meie looduses elavaid loomi ja linnuvaatlust. Selle tõlkeerinevuse põhjuseks võib olla see, et turistid tulevad tõenäolisemalt vaatama linde ja loomaliike, keda nende maal ei ole, mitte põllumaid. Ka tõlkes on rõhutatud, et linnuvaatlus meelitab kohale inimesi üle kogu maailma. Siiski on näites 9 linnuvaatlust ka eestlastele mainitud.

(8) Kas teadsid, et ükskõik mis piirkonnas viibid, lähima rabani on kuni 15 km. See on väga oluline fakt, sest rabadel on kliima päästmise juures oluline roll – nimelt akumulatsioon need õhus olevat süsinikdioksiidi. Matkaradasid on meil lausa 2000 km jagu ja rõõm on tõdeda, et aina rohkem inimesi leiab vabadel päevadel tee metsa kõndima või niisama ilusat loodust nautima.	(8a) Estonia has a population of just 1.3 million but is larger than Denmark or Holland

Lauset „Estonia has a population of just 1.3 million but is larger than Denmark or Holland” (näide 8a) originaalis ei ole. Ka selles lauses on märkamatu rõhutatud Eesti looduse võlu. Selle asemel et öelda lihtsalt, et Eestis on 1,3 miljonit inimest, täiendatakse seda fakti sellega, et Eesti on Taanist ja Hollandist suurem. Sellega antakse välismaalasele mõista, kui palju ruumi meil võrreldes teistega on, ehk siis meie vs nemad vastandus. Samuti ei ole sarnaselt näitega 3 tõlkes mainitud rabasid ega matkaradasid, kuigi see moodustab väga tähtsa osa

eestlaste loodusrahva kuvandist ja looduse armastusest, mida oleks huvitav välismaalastele edastada. Eriti annab eestlaste loodusarmastust edasi viimane lause (näide 8), kus mainitakse meie matkaradasid ja looduse nautimist.

(9) Lisaks on Eesti üks parimaid linnuvaatluspaiku Euroopas (nähtud ligi 400 erinevat linnuliiki) – Hispaaniat peetakse selles veel paremaks, aga meie sammume kindlalt teisel kohal.	(9a) Stretch out and relax Being among the least densely populated countries in Europe, Estonia makes for a great nature and city break destination for those looking to stretch out their limbs and enjoy some peace, quiet, and solitude. In the recent five years, immigration has been driving a subtle population growth year by year.

Näites 9a on näha, kuidas on tõlkes mindud täiesti teist rada. Taaskord on näha, kuidas on rõhutatud Eestlase kui loodusrahva kuvandit: rõhutatud on nii meie hingamisruumi kui ka loodust ja vaikset ning rahulikku keskkonda. Eesti looduslähedust on rõhutatud sõnadega *peace, quiet* ja *solitude*, mida on kõrvutatud linnaga (*nature and city break destination*) ehk siis kasutatud on keskus-perifeeria vastandust. Eestikeelses tekstis (näide 9) mainitakse aga linde ja linnuliikide rohkust. Samuti võrreldakse eestikeelses tekstis Eestit Hispaaniaga ehk siis on kasutatud põhi-lõuna vastandust. Välismaalasele Hispaaniat ei mainita, küll aga mainitakse sisserännet, mille eesmärk võib olla see, et välismaalastele näidata, et meie riik on väärt külastamist ja siin elamine on meeldiv.

(10) Me oleme küll sellega harjunud, kuid maailma mõistes on see täiesti ainulaadne, et saame looduses privaatset puhata. Hiljuti viis Briti reisiportaal läbi suure küsitluse, et selgitada, millised on Euroopa parimad saared, mida külastada.	(10a) Estonia has over 2000 islands

Meie Hiiumaa võitis kategooria nimega "Parim saar privaatseks ja eraldatud puhkuseks". Tähelepanuväärne saavutus!	

Siin on hoopis eestlastele endile meie maa erilisust rõhutatud (näide 10), kusjuures välismaalastele on mainitud vaid Eesti saarte arvu (näide 10a). Huvitav on ka see, et tõlkes ei ole mainitud Briti portaali küsitlust, mis ometi võiks välismaalastele huvi pakkuda. Eestikeelses tekstis on selle mainimise eesmärk eestlastele meenutada, kui erilised on meie saared. Samas võiks just kategooria „Parim saar privaatseks ja eraldatud puhkuseks” ka välismaalastele huvi pakkuda, eriti kuna see näitab veelgi, kui looduslähedane on puhkus Eestis. Küll aga on välismaalasest turistile looduses puhkamist mainitud varem (näide 9a). Samuti on saarte eraldatust ja looduslähedust mainitud näites 11a.

(11) Jälgi Eestis sõites erilisi puid! Vaatamata eestlaste leigele suhtumisele religiooni ajalehe EUobserver uuringu põhjal, selgus samas, et 69% eestlastest usub puudel hinge olevat. Lisaks iidsetele hiitele leidub erilisi puid üle Eesti: kõrgeim mänd maailmas, rohkem kui 200aastane ja 46,6 meetrit kõrge puu Põlvamaal Veriora vallas; jämedaim pärn Eestis, 600aastane Sipa ohvripärn Rapla kandis, millel usutakse olevat armastusega seotud maagilisi võimeid; suurim tamm Eestis, 700aastane Urvaste vallas kasvav Tamme-Lauri tamm, mida kujutati ka taasiseseisvunud Eesti 10kroonisel rahatähel ja milles usuti elavat tulejumal Lauritsat; silmapaistva õõnega Tülivere tamm Kuusalu lähedal, kus tülli läinud paar pidi uskumuse järgi veetma ühe öö,	(11a) Roots deep within Estonia is the only Baltic country with a deep-rooted and extensive island culture. Although most are uninhabited, Estonian islands tend to be rural, with some holding traces of their local Viking and medieval legacy. Estonia's islands used to be populated by Estonian Swedes, many of whom left the region during WWII, leaving behind a wealth of culture that's visible to this day.

et lepitust leida; vanim kadakas Eestis, u 300 aastane puu Kernu vallas, nüüdseks paraku kuivanud, kuid veel uhke keerdu tüvega skulptuurina püsti; ainus tamm maailmas keset jalgpallistaadionit, Euroopa aasta puu 2015 Saaremaal Orissaares.	

Tõlkes (11a) on taaskord rõhutatud meie saari, kusjuures taas on näha selget meie vs nemad vastandust: „Estonia is **the only Baltic country** with a deep-rooted and extensive island culture”. Lisaks on tõlkes näha keskus-perifeeria vastandust: „Estonian islands tend to be rural, with some holding traces of their local Viking and medieval legacy”, saari kirjeldatakse kui midagi ajatut, mis ei ole ilmtingimata tõsi, sest vähemalt suuremad saared on siiski asustatud ja vägagi kaasaegsed. Samuti on mainitud rootslasi, mis taaskord näitab seda, kuidas soovitakse end seostada ja reklaamida põhjamaisena: „Estonia's islands used to be populated by Estonian Swedes, many of whom left the region during WWII, leaving behind a wealth of culture that's visible to this day.” See-eest on tõlkest välja jäetud teave meie puude kohta. Eestlaste puuarmastust on küll mainitud näites 6a, kuid täielikult on jäetud tõlkest välja meie erilised puud. Mainitud pole ka Euroopa aasta puud 2015, mis oleks välismaalasele hea näide eestlaste puude armastusest. Samuti ei ole mainitud EUobserver uuringut, mis näitaks samuti välismaalastele, et oleme väga looduslähedane rahvas.

(12) Maailma liigirikkaim mets on 200aastane pärnamets Abruca saarel, kui arvestada seeneniidistikku. Üle poole riigist on kaetud metsamaaga ja ligi veerand on looduskaitse all. Hoiame ja hindame seda, mis meil on.	(12a) Today, many Estonian islands have their own unique coastal cultures, with traditional singing, dancing, food, and dress. Of course, no matter which island you're on, you'll be sure to enjoy plenty of fish and seafood dishes.

Ka siin on tõlge ja algtekst täiesti erinevad. Eestlasest turistile on mainitud liigirikkaimat metsa, välismaalasest turistile on aga taaskord rõhutatud meie saari. Ka siin võib olla

põhjuseks see, et võrreldes metsadega saari nii paljudel riikidel ei ole. Samuti on siin näha keskus-perifeeria vastandust, kuna mainitakse unikaalseid rannikualade kultuure (näide 12a).

(13) Kindlasti oled sa kuulnud, et meie metsad on täis mütoloogilisi olendeid – juba seegi on omaette teema, millest turistid ei pruugi aru saada, kuid ometigi on näkid, haldjad, kivialused, Murueided ja muud nõiduslikud tegelased meie identiteedile väga omased. Vii end nende nähtamatute looduskaaslastega uuesti kurssi. Suplemine rabas on eksootika – vee tumedus ja eraldatud muust maailmast meelitavad kohale ka väliskülalisi	

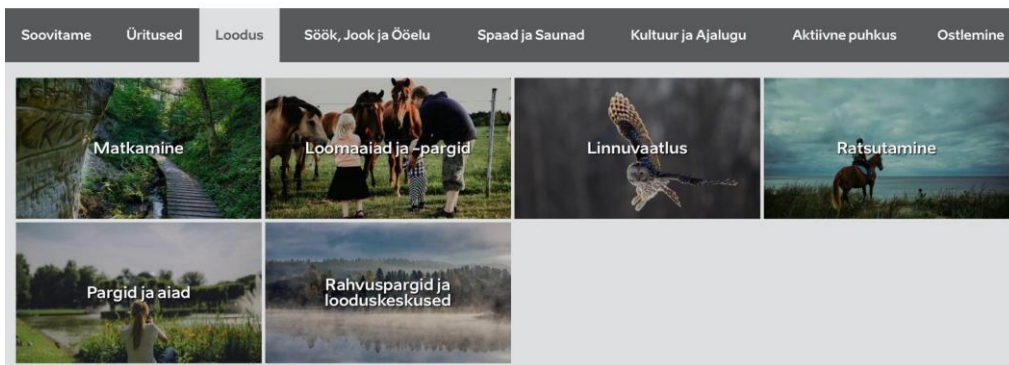
On huvitav, et eestikeelses tekstis (näide 13) on mainitud: „Kindlasti oled sa kuulnud, et meie metsad on täis mütoloogilisi olendeid – juba seegi on omaette teema, millest turistid ei pruugi aru saada, kuid ometigi on näkid, haldjad, kivialused, Murueided ja muud nõiduslikud tegelased meie identiteedile väga omased.” Selle lausega rõhutatakse mütoloogiliste metsaolendite tähtsust meie identiteedis, rõhutades samas, et turistid seda ei mõista (mis võib olla ka põhjuseks, miks seda tõlkes mainitud ei ole). Lisaks mütoloogiliste olendite tõlkes mitte mainimisele on loobutud ka rabas suplemise tõlkimisest, kuigi eestikeelses tekstis on rõhutatud just sellele, et selle erilisus meelitab kohale ka väliskülalisi. Seega saab öelda, et siin on teksti tõlkimata jätmisel loobutud nii informatiivsest kui ka vokatiivsest funktsioonist, nii mütoloogiliste olendite kui ka rabas suplemise mainimine annaks turistidele väga hästi edasi eestlaste loodusrahva kuvandit ja meie looduse erilisust.

2.3. Loodus / Nature & Wildlife

Loodus

Eesti keeles on olemas kuus alateemat: „Matkamine“, „Loomaaiad ja -pargid“, „Linnuvaatlus“, „Ratsutamine“, „Pargid ja aiad“ ning „Rahvuspargid ja looduskeskused“ (vt joonist 8).

Loodus

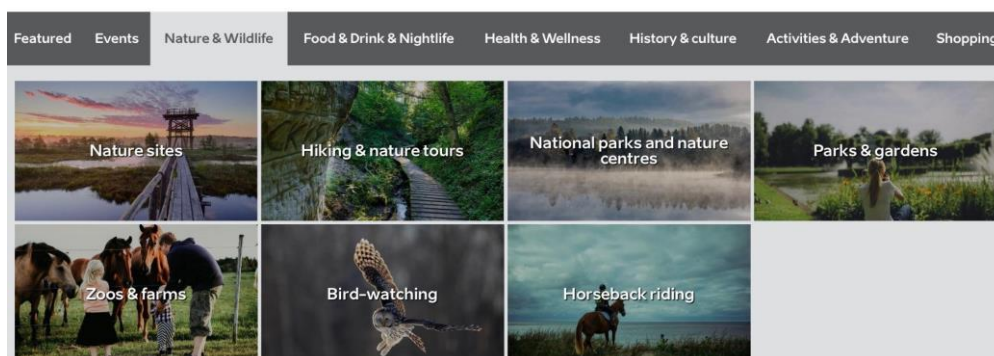

Joonis 8: Loodus (<https://www.puhkaeestis.ee/et/erilised-elamused/loodus>, külastatud 17.12.21)

Nature & Wildlife

Inglise keeles on olemas seitse alateemat: „Nature sites“, „Hiking & Nature tours“, „National parks and nature centres“, „Parks & Gardens“, „Zoos & Farms“, „Bird-watching“ ja „Horseback riding“ (vt joonist 9). Seega on välismaalasest lugejale suunatud tekst ühe alapeatüki („Nature sites“) võrra rikkam.

Nature & Wildlife

Joonis 9: Nature & Wildlife (<https://www.visitestonia.com/en/what-to-see-and-do/nature-and-wildlife>, külastatud 17.12.21)

2.3.1. Nature sites

Seda alateemat eestikeelsel lehel ei ole, seepärast on toodud ainult ingliskeelne tekst.

(14) Did you know?

Forests cover about half of Estonian territory. More than 40% of them belong to the state and are certified as organic collection areas.

(15) Estonia has a low population density and plenty of untouched nature. Three quarters of the territory is covered by forests and bogs. Our air is among the cleanest in the world, and the freedom to roam is codified in law. The natural diversity is emphasized by not four, but five seasons.

(16) To describe Estonian land and nature, words like clean, quiet, calm, untouched, mystical and ancient, among plenty of others, could be used. Our nature tourism offer includes numerous products like hiking trails in bogs and mires, nature parks, birdwatching sites, bicycle tours and canoeing. Our numerous islands, coastal cliffs and population that honours the green way of living make Estonia a top notch destination for nature lovers.

Kuigi alateemat eestikeelsele lugejale olemas ei ole, on siiski huvitav vaadata, millist teavet on edasi antud ingliskeelsele lugejale. Kuigi tekst ei ole otseselt ühe kindla teksti tõlge, saab seda siiski tõlkena käsitleda, arvestades seda, et paljut alateemas mainitud leiab teistest alateemadest ka eestikeelsele lugejale. Nupukeses „Did you know?” (näide 14) on juba kohe mainitud metsade rohkust, mis läheb kokku eestlaste kui metsarahva kuvandiga. Samamoodi tekst ka jätkub: mainitakse puutumata loodust, metsasid ja rabasid (näide 15). Samuti räägitakse puhtast õhust ja viiest aastaajast. Eriti märkimisväärne on viimane lõik (näide 16), kus kasutatakse Eesti looduse kirjeldamiseks sõnu *clean, quiet, calm, untouched, mystical and ancient* (puhas, vaikne, rahulik, puutumata, müstiline ja iidne). Sellega luuakse ingliskeelsele lugejale Eesti loodusest ettekujutus, mis on kutsuv ja ligitõmbav ning jätkatakse kohe erinevate võimalustega, mis turistidele meie looduses olemas on. Seega on teksti vokatiivset funktsiooni siin hästi näha. Viimases lauses (näide 16) rõhutatakse ka eestlaste rohelist eluviisi ja reklaamitakse meie maad nimelt loodusearmastajatele.

2.3.2. Matkamine / Hiking & Nature tours

Matkamine

Eestikeelsel lehel „Matkamine“ eraldi alateemasid ei ole, lõike on kokku kuus ning lisaks nupuke „Kas teadsid?”

Hiking & nature tours

Ka siin ei ole eraldi alateemasid, küll aga on lõike poole vähem (kolm), lisaks nupuke „Did you know?”)

(17) Kas teadsid? Eesti käes on niitude liigirikkuse rekord, 76 liiki ruutmeetri kohta Laelatu puisniidul Virtsu lähedal Läänemaal.”	(17a) Did you know? You can experience the „fifth season” at flooded Soomaa national park during early springtime each year.

Nupuke „Kas teadsid” (näide 17) erineb siin täielikult. Eestlasele rõhutatakse niitude liigirikkust, välismaalasest turistile mainitakse aga Soomaa „viendat aastaaega” (näide 17a). Kuigi nii eestlasest kui ka välismaalasest lugejale on rõhutatud midagi, mis on Eestis ainulaadne, on erinevus tõlkes siiski mõistetav. Ilmselt ei ole niidud midagi, mis ilmtingimata välismaalast mingit riiki külastama tõmbab. See-eest viienda aastaaja mainimine võib turistis kindlasti huvi äratada, kuna viies aastaaeg on midagi erilist ja ebatavalist. Seetõttu on tõlkes lähtunud pigem vokattiivsest, eestikeeles tekstis aga informatiivsest eesmärgist.

(18) Eesti loodus pakub matkamiseks aasta läbi lõputult võimalusi. Väikese territooriumi kohta on meie maastike mitmekesisus Euroopas ainulaadne.	(18a) Hiking in Estonia comes naturally to the locals who go to forests and bogs all year round to pick berries, mushrooms and go camping with friends and family.

Lause nr 18 on tõlkes taaskord täiesti erinev. Eestlasest turistile rõhutatakse jälle seda, kui väike, kuid siiski Euroopas silmapaistev meie riik on (meie vs nemad). Välismaalasest turistile ongi see-eest loodud eestlasest üsna stereotüüpne „loodusrahva” kuvand, mis tekitab mulje, nagu kõik eestlased käiksid regulaarselt metsades ja rabades marju ning seeni korjamas. Samuti on lauses nr 18a tegemist ilmselge liialdusega, kuna kindlasti ei saa väita, et eestlased käiksid igal aastaajal marju korjamas ja telkimas. Talvel ei ole marjade ja seente korjamine lihtsalt võimalik ja kuigi võib leiduda inimesi, kes talvel ehk käivadki telkimas, on see pigem harv kui tavapärane nähtus. Seega on kindlasti tegemist positiivse rahvusliku stereotüübiga, mida soovitakse välismaalasele edastada.

(19) Matkajana saad vahetult tutvuda rahvusparkide loodus- ja kultuurmaastikega, nautida vaateid klindiservalt, avastada rabade ja metsade saladusi. Saad rohkem teada, kui lähed teele oskaja matkajuhiga. Paljud retked tutvustavad ka piirkondade kultuuripärandit.	(19a) Looking to feel one with the nature? Estonia's majestic pine forests and ancient bogs are popular nature getaway destinations among the locals and international alike, suitable for beginners and skilled hiking enthusiasts. Estonian nature is also home for many different animals - here you might see for example a moose, a bear, a fox or a wild boar and

	listen to birds singing.

Ka järgnevas lõigus nr 19 on eestikeelse teksti ja tõlke vahel suured erinevused. Inglisekeelses tõlkes ei ole mainitud matkajuhti ega kultuuripärandit, pigem on taaskord rõhutatud loodusele nii palju kui võimalik. Ka tõlke (näide 19a) esimene lause on märkimisväärne, kuna viib lugeja kohe mõtetes Eesti omanäolisesse loodusesse. Mainimist väärt on ka omadussõnade kasutus *majestic pine forests* ja *ancient bogs*, mis rõhutavad meie metsade ja rabade erilisust veelgi. Samuti on ingliskeelses tõlkes mainitud erinevaid metsloomi, mis koos lõigu esimese lausega võib luua lugeja peas pildi sellest, kuidas veedetakse aega imelises looduses koos metsloomadega (perifeeria kui ajatus). Märkimisväärne on ka fraasi *Estonian nature is a home for* kasutus, selle asemel et öelda, et Eestis elab palju erinevaid loomi, on lause üles ehitatud nii, et see tekitaks koduse ja looduslähedase tunde. Eestikeelses tekstis on aga rõhutatud pigem matkajuhiga matkamise eelistele, mida tõlkes tehtud ei ole. Tõlkes on niisiis loobutud teksti informatiivsest funktsioonist loodusrahva kuvandi edastamise eesmärgil.

(20) Eestis on tihe matkaradade võrgustik, paljusid neist hooldab ning pakub lõkketegemis- ja ööbimisvõimalust Riigimetsa Majandamise Keskus. RMK on rajanud kaks pikka matkateed, mis võimaldavad mandri-Eesti üsna risti-põiki läbi käia. Üks on loodest kagusse suunduv tervelt 820 km pikkune Peraküla-Aegviidu-Ähijärve ja teine kirdest edelasse suunduv 375 km Oandu-Aegviidu-Ikla matkatee.	(20a) The most extensive long-distance hiking trail in Estonia is 820 km long, passing camp sites, huts and cottages, perfect for spending a quiet night under the Northern sky. In bogs you will find towers, where to catch a view of the horizon or have a nice picnic.

Lõigus nr 20 on näha, et eestlasele mõeldud teave on palju põhjalikum ja informatiivsem. Põhjus võib olla selles, et siseturismi edendamise huvides tahetakse eestlasele reklaamida Eestis puhkamise ja aja veetmise võimalusi, mida välismaalane piiratud ajaks Eestisse tulles ehk sama tõenäoliselt ei kasuta. Taaskord on ingliskeelses tõlkes (näide 20a) rõhutatud eesti „põhjamaisele” loodusele: „...perfect for spending a quiet night under the Northern sky.”

Erinevalt eestikeelsest tekstist on mainitud ka vaatetorne ning pikniku pidamise võimalust, mis välismaalasest turistile mõjub tõenäoliselt ligitõmbavamalt kui mainimine, kes Eestis looduses tasuta ööbimisvõimalust pakub. Siiski saab ka siin öelda, et osa teksti informatiivsest funktsioonist on tõlkes kaduma läinud ning selle asemel on pigem rõhutatud meie loodust.

(21) Pea meeles, et enamikul telkimisplatsidel joogivett ei ole. Eestis on kohustuslik kanda helkurit – jälgi, et helkur oleks riiete ja ka seljakoti küljes. Hoia loodust ja võta oma prügi ise kaasa! Otsi matkates silti „Matkajasõbralik“. Sellise märgise saavad endale kõik ettevõtted, mis on spetsiaalselt pingutanud, et matkasellidel oleks nende juures hea: neil on kas head suunaviidad, müügil vajalikud tarbed, oskavad anda väärtuslikku infot vmt. See märk (tumeroheline silt kollase kirjaga „Matkajasõbralik“ või <i>hiker-friendly</i>) on tuntud üle maailma, seega võid nende järgi orienteeruda ka mujal riikides. Peale jalgsimatkade saad Eestimaa loodust nautida ka jalgratta- või ratsamatkal. Talvel mine räätsaretkele ja uudista loomade jälgi!	

Viimane osa (näide 21) on aga tõlkest hoopis välja jäetud. On huvitav, et tõlkes on otsustatud loobuda helkurikohustuse mainimisest. Võib eeldada, et iga eestlane teab seda niigi ja pigem oleks vajalik seda mainida välismaalastele. Siin võib eeldada, et seda osa tekstist ei ole mainitud seepärast, et see ei haaku kuidagi eestlaste kui „loodusrahva“ ja Eesti kui maagilise loodusega paiga kuvandiga ning rikuks lugeja peas tekkinud kujutluse maalilisest loodusest põhjamaise taeva all. Samal põhjusel võib olla tõlkest välja jäetud ka teave sildist „Matkajasõbralik“, mis on huvitav, kuna on mainitud ka sildi ingliskeelset nime *hiker-friendly* ja seda, et see on tuntud üle maailma. Seega on ka siin teksti informatiivne funktsioon kaduma läinud, kuna kogu selles lõigus olev teave on tõlkest välja jäetud.

2.3.3. Loomaaiad ja loomapargid Eestis / Zoos and farms in Estonia

Loomaaiad ja loomapargid Eestis

Tekst koosneb kahest pikemast lõigust ja nupukesest „Kas teadsid?”

Zoos and farms in Estonia

Tekst koosneb kolmest lõigust ja nupukesest „Did you know?” Kuigi tõlkes on teksti ühe lõigu võrra rohkem, on nendes edastatud enam-vähem sama tekst, kuid erinevalt struktureeritult.

(22) Kas teadsid? Maailma suurim kaljukitsede ja uluklammaste kollektsioon on merepinna kõrgusel asuvas Tallinna loomaaias.	(22a) Did you know? Estonia is one of the few countries in Europe where Eurasian lynx and brown bear still roam.

Taaskord on välismaalasele rõhutatud Eestlaste unikaalsust võrreldes teiste Euroopa riikidega. Ka siin (näide 22a) on kasutatud meie-nemad vastandust, kuna rõhutatakse, et ollakse üks vähestest Euroopa riikidest, kus ilves ning pruunkaru veel elavad. Huvitav on aga see, et kui välismaalasele rõhutatakse meie looduslähedust ja loodusrahva kuvandit (kuna räägitakse pruunkarust ja ilvesest, kes meie looduses elavad), siis eestlasele on hoopiski mainitud meie maailma suurimat kaljukitsede ja uluklammaste kollektsiooni (näide 22). Tõenäoliselt on tõlkes sellest loobutud, kuna loomaaias asuva loomade kollektsiooni mainimine ei anna edasi meie loodusrahva kuvandit ja looduslähedust, küll aga teeb seda vabas looduses elavate haruldaste loomade mainimine.

(23) Tallinna loomaaed on muidugi kõige tuntum, ent põnevaid loomaaedu on rajatud kogu Eestis. Tihti pakuvad	(23a) The nearest nature getaway is rarely ever more than half an hour away from any urban spot in Estonia. Pack your

spetsialiseerunud väiksemad loomaaiad ligilähedaselt seda tunnet, mida said lastele pakkuda praegu nii haruldased maavanaemad.	family and a camera and head to the local pet zoo or wildlife parks and farms to experience the diversity of Estonian wildlife.

Ka siin on näha, kuidas tõlkes on rõhku pandud looduslähedusele. Eestlasest lugejale küll mainitakse „maavanaemasid” (näide 23), mida oleks ka loodusrahva kuvandi mõttes välismaalasele hea edasi anda, aga kuna „maavanaemadest” räägitakse kui millestki, mis tänapäeval enam tavapärane ei ole, on mõistetav, miks neid välismaalasele ei mainita. Selle asemel on tõlkes (näide 23a) rõhku pandud sellele, kui lühike tee on mistahes Eesti linnast mitmekülgsesse loodusesse ehk kasutatud on keskus-perifeeria vastandust.

(24) Seda tunnet tekitavad miniloomaaiad, koduloomapargid ja lambatalud, kus loomi pakutakse nii lähedalt vaadata kui ka käega katsuda. Alaveski ja Elistvere loomapargis saad jälgida metsloomi võimalikult looduslähedases keskkonnas. Eksootilistele loomadele spetsialiseerunud aedades ulatub valik papagoidest jaanalindude ja eksootiliste terraariumiloomadeni. Tallinna loomaaed väärrib regulaarset külastamist aasta läbi oma suure ja aina põnevamalt kujundatud territooriumi, paljude eri loomade ning harivate retkede ja programmidega.	(24a) While you can explore species of animal from all stretches of the globe at Tallinn Zoo, there’s a range of wildlife parks out in the country where you can catch a glimpse of the brown bear, lynx and deer right here in their natural habitat.

Lõigus nr 24 on samuti näha selget vastandust. Nimelt seisneb kõige tähelepanuväärsem erinevus originaalteksti ja tõlke vahel selles, et kui eestlasele mainitakse eksootilisi loomi (näide 24), siis välismaalasele lugejale on mainitud vastupidi meie oma metsloomi (näide 24a). Siiski antakse selles edasi lause 23 mõtet, kuna mainitakse Tallinna loomaaeda ja loodusparke. Siiski ei ole tõlkes mainitud Tallinna loomaaia harivaid retki ja programme,

mistõttu on taas tõlkes teksti informatiivne funktsioon kannatada saanud. On selge, et inimesi huvitab alati see, mis on uus ja teistmoodi, mistõttu on mõistetav, miks eestlasest lugejat üritatakse ligi meelitada eksootiliste loomade mainimisega, välismaalast aga meie oma loomadega, kes on nende jaoks kindlasti huvitavamad ja midagi uut, mida avastada.

	(25) You can even jump in and learn about the life in the country, with many farms welcoming visitors of all ages to experience the rural lifestyle first hand.

Samuti on välismaalasele reklaamitud erinevaid talusid, kus saab vahetult maaelu kohta õppida (näide 25). Sellega jäetakse samuti mulje nagu eestlastele oleks maaelu loomulik ja tuttav, kuigi ka see ei ole enam ilmtingimata tõsi.

2.3.4. Linnuvaatlus / Bird-watching

Linnuvaatlus

Teema koosneb kuuest lõigust ja nupukesest „Kas teadsid?”

Bird-watching

Siin on lõike poole vähem (kolm) ja nupuke „Did you know?” Kuigi nii tõlkes kui ka originaalis on näha teksti vokatiivset funktsiooni, on tõlkest väljajäätudega taaskord jäänud välja suur osa teksti informatiivsest funktsioonist.

(26) Kas teadsid? 2007. aastast pärineb 24 tunni vaatluse rekord – 194 liiki. Selle tulemusega on Eesti teadaolevalt Euroopas Hispaania järel teisel kohal.	(26a) Did you know? Estonia is among the top three bird watching destinations in Europe for the number of species spotted here.

Mõlemas variandis (näide 26 ja 26a) on edasi antud teave sellest, et Eesti on linnuvaatluses Euroopas esikolmikus. Küll aga erineb see, kuidas on seda teavet edasi antud. Eestikeelne

teave on täpsem (mainitakse tunni vaatluse rekordit), samuti mainitakse esikoha omanikku ehk Hispaaniat. Tõlkes aga Hispaaniat mainitud ei ole, mille põhjus võib olla see, et ei taheta juhtida tähelepanu Eestilt kõrvale ning tahetakse rõhutada meie riigi looduse erilisust.

(27) Eesti asub rändeteel, mida läbib igal aastal mitukümmend miljonit arktilist veelindu. Sopiline rannajoon, arvukad saared ja laiud, metsad ja rabad ning mitmekesised kultuurmaastikud sobivad linnuvaatluseks väga hästi.	(27a) Whether you are a pro bird-watcher or simply want to take the most out of your nature holiday, bird-watching is perfect for your to-do list with over 380 species of birds spotted in Estonia annually.
(28) Nädalase vaatluse ajal näed tavaliselt 180–190, õnne korral ka enam kui 200 linnuliiki. Vaatlustorne leiad peaaegu igast Eesti nurgast. Kui soovid oma linnuvaatlust elamusrikkamaks muuta, võta ühendust vaatlusretkede korraldajaga!	(28a) Estonia’s indented coastline, numerous islands, forests, bogs and other diverse cultural landscapes are all great spots for bird-watching. The best time for bird-watching is during their migration when millions of birds fill the skies.

Näidetes 27 ja 28 on tõlge ja originaal üsna sarnased. Siiski on tõlge kohati poeetilisem. Fraasiga *nature holiday* (näide 27a) on rõhutatud asjaolule, et tegemist on kindlasti looduses veedetud puhkusega, eestikeelses tekstis seda aga ei ole. Samuti on poeetiline ja atmosfääri tekitav fraas *when millions of birds fill the skies* (näide 28a), mis tekitab lugejas selge kujutluspildi. Eesti keeles on aga piirdutud fraasiga „mida läbib igal aastal mitukümmend miljonit arktilist veelindu” (näide 27). Mõlemas on küll kirjeldatud Eesti kaunist loodust, aga rõhk on erinevatel asjadel. Eestikeelses tekstis on seega rõhk taaskord vastandusel ehk rõhutatakse „arktilisust” (Eestist räägitakse küll kui Põhjamaast, siiski aga ei ole see kindlasti sama mis Arktika). Ingliseelses tekstis on mindud veelgi poeetilisemaks, tekitades lugejas spetsiifiline pilt taevast täitvatest lindudest ja seega „loodusega üks” olemisest. On huvitav, et välismaalasele ei ole mainitud midagi vaatlusretkede korraldajast. Põhjus võib peituda selles, et ehk ei tehta neid retki inglise keeles, samas aga võib selle mainimata jätmine tekitada lugejas mulje, et ta tõesti ongi looduse ja lindudega üks.

(29) Kõige võimsama mulje jätab lindude ränne, mil näed taevas korruga miljoneid linde. Tänu rahvusvahelise tähtsusega Ramsari märgalade rohkusele ja mitmekesisele maastikule võid Eestis kohata ligi 400 linnuliiki, kellest üle 200 siin ka pesitseb.	(29a) Birding season begins as early as in March. Spring migration culminates in mid-May and the bird observation season winds down by mid-June. The autumn migration tends to be more modest, but draws enthusiasts to Estonia in September and October as well. Thanks to the large forest areas and suitable habitats, six species of eagle can be seen in Estonia as well as 8 of 9 European woodpecker species.
(30) Kõige olulisem rändlindude peatuspaik on Matsalu rahvuspark. Veel suuremat liigilist mitmekesisust võid kohata Nõva kandis Põõsaspea neemel, kus rändetee läbib omalaadse pudelikaela. Head linnuvaatluspaigad asuvad ka Sõrve poolsaare tipus. Peale ranniku kohtab veelinde rände ajal ka sisemaa luhtadel, Peipsil ja Võrtsjärvel. Hooaeg algab juba märtsis, kulmineerub mais ja vaibub juuni keskpaigaks. Sügisränne septembris-oktoobris on tagasihoidlikum, kuid just siis kuuled sookureparvede võimsaid trompetihääli. Tänu suurtele metsadele on Eestis võimalik näha 6 liiki kotkaid. Siin elab 8 Euroopa 9 rähniliigist. Unustamatu elamuse saad tetrede ja metsiste mängu vaadates ning muidugi kõigi laululindude kevadisi ja suviseid hääli mõistatades.	

Näidetes 29 ja 30 on aga näha täiesti vastupidist. Nimelt kõlab eestikeelne tekst poeetilisemalt

ja tekitab rohkem looduslähedase tunde (“just siis kuuled sookureparvede võimsaid trompetihääli”; „unustamatu elamuse saad tetrede ja metsiste mängu vaadates ning kõigi laululindude kevadisi ja suviseid hääli mõistatades”). Inglisekeelne tekst on puhtalt faktipõhine (näide 29a). Põhjus võib olla ka selles, et välismaalasest lugejale on loodud teksti eelnevas osas juba looduslähedane kujutluspilt ning nüüd on otsustatud pakkuda ka informatiivseid fakte. Samuti võib olla, et välismaalasele piisab loodusesse meelitamiseks palju vähemast kui eestlasele, kes on enda metsade ja soodega niigi harjunud ja vajab seetõttu midagi lisaks. Siiski on tõlkest välja jäetud rändlindude tähtsamad peatuskohad ja linnuvaatluspaigad, mistõttu on taaskord kannatada saanud teksti informatiivne funktsioon.

2.3.5. Ratsutamine / Horseback riding

Ratsutamine

Teema koosneb kahest lühikesest lõigust ja nupukesest „Kas teadsid?”

Horseback riding

Teema koosneb kolmest lõigust ja nupukesest „Did you know?”

(31) Kas teadsid? Juba Läti Henrik kiidab oma 13. saj kroonikas eestlaste häid ja vastupidavaid hobuseid, keda peeti tähtsaimaks sõjasaagiks.	(31a) Did you know? Estonia has its very own horse breeds, descending from the ancient Northern horse.

Eestikeelses tekstis (näide 31) on mainitud Läti Henriku kroonikaid, mis on eestlasest lugejale tõenäoliselt tuttav teema, välismaalasele aga ei pruugi need midagi öelda. Tõlkes (näide 31a) on see täiesti mainimata jäetud, rõhutades taaskord eestipärasusele (Läti Henriku mainimine viiks ka tõenäoliselt tähelepanu Eestilt hoopis Lätile). Tõlkes on mainitud Eesti hobuseid, mis annab taaskord võimaluse rõhutada põhjamaisust (*descending from the ancient Northern*

horse). Eestikeelses tekstis on taas näha kaudset vastandust (“eestlaste head ja vastupidavad hobused”, mis võib jätta mulje, et teiste hobused ei ole nii head ega vastupidavad).

(32) Võta ette ratsamatk metsa- ja põlluradadel või rannas; sõida vankri, kaariku või saaniga!	(32a) Novices and expert horse riders of all ages can jump on the saddle and trot through Estonia’s sandy forest paths, dunes and wild beaches.

Nii eesti- kui ka ingliskeelses tekstis on lähenetud sarnaselt: ratsamatka kirjeldatakse üsnagi samamoodi. Siiski on lauses märgatavaid erinevusi. Kui eestikeelses tekstis (näide 32) rõhutatakse erinevaid sõiduvahendeid, millega matkale minna, rõhutatakse ingliskeelses (näide 32a) taaskord loodust: metsa- ja põllurajad – *sandy forest paths*; rannad – *wild beaches*. Viimases esineb seetõttu ka kaasaegse-ajatu vastandus, sest kui eesti keeles on mainitud lihtsalt randasid, on ingliskeelses tõlkes lisatud sellele sõna *wild*. Ingliskeelses tõlkes on seega eesti loodust veelgi märgatavamalt rõhutatud. Samuti on tõlkes märkimisväärne riigi mainimine (kuigi lugeja teab ju niigi, et loeb Eesti loodusest). Kuna tõlkes sõiduvahendite valikuid mainitud ei ole, on taaskord teksti informatiivsusest loodusrahva kuvandi rõhutamise arvelt loobutud.

(33) Turismitaludes pakutakse võimalust nii ratsutama õppida kui ka koos kogenud treeneriga pikemaid retki ette võtta. Eestis on kolm oma rahuliku loomuga hobusetõugu: tugev ja vähenõudlik eesti hobune, sellest aretatud tori ratsahobune ning suure töötahtega eesti raskeveohobune.	(33a) Horseriding holiday is very much a thing to do during your nature holiday in Estonia, whether you are going for a sledge ride on a snowy winter morning or looking to catch the late summer sunset by the sea. Estonia’s nature and coastline offer an enjoyable experience where you will relax your mind. Stay overnight or take a day trip to the many horse farms and ranches for a riding lesson and guided rides.

Tõlkes (näide 33a) on silmnähtavalt palju lisandusi. Eestikeelses tekstis (näide 33) mainitakse vaid treeneriga retki ning eesti hobusetõuge, tõlkes on taaskord lähenetud palju poeetilisemalt: „...whether you are going for a sledge ride on a **snowy winter morning** or looking to **catch the late summer sunset by the sea**”. Lause tõlkevalikud tekitavad lugejas taaskord Eestist maalilise ja looduskauni kujutluspildi. „**Estonia's** nature and coastline **offer an enjoyable experience where you will relax your mind.**” Ka selles lauses on räägitud Eesti loodusest kui millestki, mis on nauditav ja kust saab hingele kosutust. Kasutatud on ka selget keskus-perifeeria vastandust, kuna loodust ja rannajoont (perifeeria) on kirjeldatud kui midagi, kus saab ennast muust maailmast välja lülitada ja hinge puhata. Siiski on tõlkes ka väljajätte, kuna ei ole mainitud Eesti enda hobusetõuge. Üht neist (tori hobust) on siiski mainitud näites 34.

	(34) Tori horse breed is known to be originally from Estonia and you can visit Tori Farm which is the oldest of its kind in Estonia. Also many horseriding competitions take place in Estonia. One of the biggest is Tallinn International Horse Show, which is usually in October.

Näites 34 on välismaalasest lugejale mainitud rahvusvahelist hobuste võistlust, mida eestikeelsele lugejale mainitud ei ole. Põhjuseks võib olla see, et kui eestikeelses tekstis pannakse rohkem rõhku meie oma hobusetõugudest rääkimisele, tahetakse välismaalasest lugejale edastada kuvandit meie riigist kui tublist hobuste arendajast, samuti võib hobuste võistluste mainimine tähtis olla seetõttu, et tegemist on rahvusvahelise võistlusega, mis just välismaalastele huvi pakkuda võiks.

2.3.6. Pargid ja aiad / Parks & Gardens

Pargid ja aiad

Teema koosneb kolmest lõigust ja nupukesest „Kas teadsid?” (vt joonist 10).

Pargid ja aiad

Juba kevade saabudes soovitame kõigil rohenäppudel minna uudistama Eesti dendroparkidesse, ilu- ja ürdiaedadesse. Ideede kogumist ja inspiratsiooni jätkub sügiseni. Pargid pakuvad lisaks ajaveetmisele looduses

Kas teadsid?

Põltsamaa kuulsas roosiaias kasvab tuhat roosisorti.

Joonis 10: Pargid ja aiad (<https://www.puhkaestis.ee/et/erilised-elamused/aktiivne-puhkus-ja-seiklus/botaanika-ja-loomaaiad-pargid>, külastatud 17.12.21)

Parks & Gardens

Teema koosneb kolmest lõigust, nupukest „Did you know?” siin ei ole. See on esimene leht, millel nupukese tõlge puutub (vt joonist 11).

Parks & gardens

As soon as the snow is gone, Estonian parks and gardens welcome all the green thumbs to gather new ideas and inspiration, and also just enjoy nature's atmosphere and get a

Joonis 11: Parks & Gardens (<https://www.visitestonia.com/en/what-to-see-do/nature-wildlife/parks-gardens>, külastatud 16.01.22)

(35) Kas teadsid? Põltsamaa kuulsas roosiaias kasvab tuhat roosisorti.	

See alateema on ainus, millel puudub nupukese „Kas teadsid?” tõlge. Tõlkest on loobutud ehk seetõttu, et Põltsamaa roosiaeda reklaamitakse pigem kohalikule turule.

(36) Juba kevade saabudes soovitame kõigil rohenäppudel minna uudistama Eesti dendroparkidesse, ilu- ja ürdiaedadesse. Ideede kogumist ja inspiratsiooni jätkub sügiseni. Pargid pakuvad lisaks ajaveetmisele looduses	(36a) As soon as the snow is gone, Estonian parks and gardens welcome all the green thumbs to gather new ideas and inspiration, and also just enjoy nature's atmosphere and get a glimpse of Estonian cultural history.

killukese kultuuriloost.	

Siin on tõlge (näide 36a) ja originaal (näide 36) peaaegu üks-ühele: rohenäpud – green thumbs, „pargid pakuvad lisaks ajaveetmisele looduses killukese kultuuriloost” – „just enjoy nature’s atmosphere and get a glimpse of **Estonian** cultural history”. Ainus märgatav täiendus on taaskord riigi rõhutamine. Võib eeldada, et kuna eestikeelses tekstis on juba endas looduslähedust rõhutatud, ei ole seda tõlkes vaja täiendada.

(37) Eesti on parim aiandusturismi sihtkoht: saad vaadata kohapeal, kuidas edenevad taimed meie oma kliimas ning ammutada teadmisi ja ideid, mida ja kuidas tasuks ka endal katsetada. Võta ette ringkäik põnevates aedades ja õpi häid nippe aiakujunduseks, korja taimi asjatundja juhendamisel ja osta haruldasi istikuid.	(37a) Estonia could easily be the world's best garden tourism destination. Come and discover our variety of different gardens and parks and see how the plants thrive in the local climate. Or gather knowledge and ideas what could be done at your own garden at home.

Lõigus 37 on tõlge peaaegu täielikult üks-ühele. Siiski on huvitav, et taaskord on eestlasele antud rohkem teavet võimalike teenuste kohta: tõlkes ei mainita taimede korjamist asjatundja juhendamisel ega haruldaste istikute ostmist. Taaskord võib põhjus peituda selles, et asjatundja ingliskeelset juhendamist ei tee, kuid siiski ei seleta see istikute ostmise võimaluse mitte mainimist tõlkes.

(38) Siiski ei ole sügav aiandushuvi üldse kohustuslik tingimus, sest uhkes kollektsioonias või ajaloolises pargis jalutamine pakub igal juhul suurepärase esteetilise ja miks mitte ka teraapilise elamuse. Paki kenal päikeselisel päeval	(38a) But even if you're lacking a deep interest for gardening, there's no need to feel left out. An evening jog through a majestic park built by a historical royalty or a picnic in a peaceful botanical garden offers an aesthetical or therapeutical experience even

piknikukorv kaasa ja mine avastama!	when you're not able to name each flower surrounding you.

Lõik 38 on tõlgitud peaaegu sõna-sõnalt, kuid esineb ka erinevusi. Kui eestikeelses tekstis on mainitud ajaloolist parki, on tõlkes (näide 38a) mindud veelgi kaugemale ehk siis on kasutatud kaasaegsus-ajatus vastandust: „a majestic park built by a historical royalty”. Samuti on märkimisväärne fraas *even when you're not able to name each flower surrounding you*. Erinevalt lähtetekstist tõlkes lillede nimetuste mainimine võib viidata ka sellele, et eestlased justkui kindlasti oskaksid neid nimetada, aga välismaalasele on see-eest justkui lohutusena öeldud, et isegi kui tema seda ei suuda, saab ta siiski mõnusalt looduses aega veeta.

2.3.7. Rahvuspargid ja looduskeskused / Natural parks and nature centres

Rahvuspargid ja looduskeskused

Alateemas tutvustatakse kuute rahvusparki, kahte looduskaitseala ja ühte soostikku. Tekst koosneb kaheksast lõigust, samuti on olemas nupuke „Kas teadsid?”. Teema algab rahvusparkide ja looduskeskuste üldise kirjeldusega, seejärel kirjeldatakse eraldi iga rahvusparki ja kaitseala.

Natural parks and nature centres

Alateemas tutvustatakse kuute rahvusparki ning üht looduskaitseala. Tekst koosneb 11 lõigust, samuti on olemas nupuke „Did you know?”. Teema algab rahvusparkide ja looduskeskuste üldise kirjeldusega, seejärel kirjeldatakse eraldi iga rahvusparki ja kaitseala.

(39) Kas teadsid? Eesti on nagu üks suur looduse teemapark: 18% pindalast katavad rahvuspargid ja kaitsealad; 7% sood ja rabad, kus matkata	(39a) Did you know? National parks and protected areas take up almost one fifth of Estonia's territory.

ja ülipuhtas vees ujuda; ligi 50% metsad.	

Nupukese „Kas teadsid?” tõlge annab edasi sama mõtte, kuid vähendatud kujul. Huvitav on, et pigem on just eestlasele looduslähedust reklaamitud, välismaalasele aga mitte.

(40) Eestis on 6 eriilmelist rahvusparki ja põnevaid kaitsealasid, kus on tihedalt põimunud loodus, kultuur ja ajalugu.	(40a) Whether you're visiting Estonia for a weekend or longer, a visit to one of the national parks should be in every traveller's TOP list.
	(41) The raw feeling of the forests and wetland landscapes feeds the imagination. Here, hiking trails will guide you through different landscapes, inviting you to take a swim or camp for a night along the way. Nature, culture and history are closely intertwined in Estonia's 6 distinct national parks. Throughout the year, different tour companies organise trips and rent out necessary equipment from wetland-ready shoes to walking poles. And, of course, you are always welcome to venture out on your own – whether you want to go for a hike, picnic or a wild camping trip. The parks have nature centres with plenty of information on hand.

Esimene märgatav erinevus on ilmselge täiendus tõlkes. Eestikeelne ühelauseline lõik (näide 40) on välismaalasele edastatud kolme lõiguna (näited 40a ja 41). Eestlasele on mainitud vaid rahvusparkide ja looduskeskuste arvu ning seda, et need „põimivad looduse, kultuuri ja ajaloo”. Tõlkes on see-eest lähtunud palju loomingulisemalt ning kindlasti on selles eestlase kui loodusrahva kuvandit palju selgemini edasi antud: *the raw feeling of the forests and*

wetland landscapes feeds the imagination; wild camping trip. Taaskord on kasutatud kaasaegsus-ajatus vastandust, mida ilmestab eriti fraas *raw feeling of the forests*. Loodust on taas kirjeldatud kui midagi, milles vaim puhkab ja kujutlusvõime lendab. „Here, hiking trails will guide you through different landscapes, inviting you to take a swim or camp for a night along the way.” Samuti on selles lauses väljendatud eestlaste loodusarmastust, kuna matkaradade ja looduses ujumise ning telkimise olemasolu seda kinnitab. Märkimisväärne on ka see, et kuigi tõlkes on edastatud silmanähtavalt loodusrahva kuvandit, on tõlkes ka teksti informatiivset funktsiooni näha selgemini kui eestikeelses, sest tõlkes on mainitud nii väljasõite, varustuse laenutamise võimalikkust kui ka teabepunkte.

(42) Eesti suurimast ja vanimast Lahemaa rahvuspargist leiad piki poolsaari looklevaid kiviseid ja liivaseid rannaalaseid ja loopealseid. Lahemaa on Euroopa olulisemaid metsakaitsealaseid, kus elab palju suuri metsloomi. Populaarsed on ka Lahemaa 4 suurt mõisakompleksi.	(42a) Lahemaa National Park Lahemaa is the largest and oldest national park in Estonia, and one of Europe's most important forest protection areas. Here you will find rocky and sandy coastal areas and sediment plains winding along the peninsula. Forest, wetland and coastal ecosystems exist side by side with the geological, historic and architectural monuments. The forest paths provide easy access for picking berries and mushrooms.

Kuigi mõlemad lõigud (näide 42 ja 42a) algavad sarnaselt, kuna tõlkes on säilitatud Lahemaa rahvuspargi suuruse ja vanuse, metsakaitsealade ja poolsaare mainimine, on tõlkes looduslähedust veelgi rõhutatud. Märkimisväärne on tõlkes esinev kaasaegsus-ajatus vastandus: „forest, wetland and coastal ecosystems **exist side by side** with geological, historic and architectural monuments”. Eestikeelses tekstis seda mainitud ei ole. See-eest on tõlkest välja jäetud Lahemaa mõisakomplekside mainimine, mille asemel on tõlkesse lisatud lause: „the forest paths provide easy access for picking berries and mushrooms”, mis on taaskord eestlase kui seeni ja marju korjava loodusearmastaja stereotüübi rõhutamine, ehk siis taaskord on loodusrahva kuvandi edastamise eesmärgil osaliselt teksti informatiivsusest loobutud.

(43) Matsalu on oluline lindude toitumiskoht rändeteel Arktika ja Lääne-Euroopa vahel, tõeline linnuvaatleja paradiis.	(43a) Matsalu National Park As an important feeding spot for birds migrating between the Arctic and Western Europe, Matsalu is one of the most famous European bird watching sites and a true paradise for nature lovers.

Ka näites 43 kehtib seaduspärasus, et kui eestikeelses tekstis on looduslähedust juba piisavalt rõhutatud, tõlgitakse tekst (peaaegu) üks-ühele. Sellegipoolest on tõlkes „linnuvaatlejatest” saanud hoopis „loodusearmastajad” (nature lovers), mis rõhutab eestlaste loodusarmastust ja -lähedust veelgi.

(44) Soomaa on mõnus paik raba- ja kanuumatkadeks. Kõige põnevam aeg Soomaal on suurvesi ehk viies aastaag, mil kõik madalamad metsad, teed ja õued on üle ujutatud ja liigeldakse vaid vett mööda.	(44a) Soomaa National Park Soomaa is home to massive wetlands but it has become most famous thanks to a local natural phenomenon called 'the fifth season.' During this flood time, up to 17,500 hectares of lower forests, roads and yards can only be navigated by water. That right! A perfect place for a canoe trip!

Siin on tõlge ja originaal üsna sarnased, siiski ollakse tõlkes täpsem ja esineb täiendusi. Tõlkes (näide 44a) on rõhutatud pindala: *up to 17,500 hectares*. Ilmselt on see täiendus vajalik selleks, et välismaalasele muljet avaldada ja selle viienda hooaja erilisust veelgi rõhutada. Samuti on tõlkesse lisatud lause „That right!”, millel ei olegi mingit muud eesmärki peale efektsuse lisamise.

(45) Vilsandi ootab hülge- ja orhideehuvilisi. Seal asuvad suurimad	(45a) Vilsandi National Park A heaven for seal and orchid lovers,

hallhüljeste lesilad ja rikkalik merelinnustik. Avastamist ootavad ka kivististerohked paeastangud.	Vilsandi is home to Estonia's largest grey seal colony and many kinds of seabirds. Fossil limestone terraces are waiting to be discovered, as is the most westernmost point of Estonia – Nootamaa Island.

Ka siin on originaal ja tõlge sarnased ning tõlkes esinevad täiendused. Kui eestikeelses tekstis (näide 45) öeldakse neutraalselt, et „Vilsandi ootab huvilisi”, on tõlkes (näide 45a) *öeldud a heaven for...*, millel on originaalist palju võimsam ning poeetilisem kõla. Samuti on tõlkes mainitud Eesti läänepoolseimat saart Nootamaad, eestikeelses tekstis seda tehtud ei ole.

(46) Karula on kõige väiksem rahvuspark, mille kuppelmaastiku on kujundanud mandrijää ja küngaste vahel on peidus u 40 järve. Karula väärtuseks on pärandkultuurmaastikud.	(46a) Karula National Park Karula is the smallest national park in the country, cherished for its unique domed landscape formed by glacial ice about 10,000 years ago. There are about 40 lakes hidden between the hills and domes, and a heritage landscape of meadows, marshy grounds and forest stands waiting to be explored.

Tõlkes (46a) on märkimisväärsed täiendusi. Välismaalasele on nähtavalt meie loodust rõhutatud ja põhjalikumalt kirjeldatud. Eestikeelses tekstis on taaskord lähenetud üsna neutraalselt, tõlkes aga palju värvikamalt: *meadows, marshy grounds and forest stands waiting to be explored*. Viimase fraasiga pannakse loodus justkui elama, kasutades sõnu *stands waiting to be explored*, mida saab taaskord käsitleda kui keskus-perifeeria vastandust.

(47) Eesti rahvusparkidest noorim - Alutaguse rahvuspark - on Eesti suurim	(47a) Alutaguse National Park The youngest of Estonia's national parks is

okasmetsade ja soode ala ning oluline paljudele liikidele (meri- ja kaljukotkad, metsised, rabapüüd, kakud, loorkullid, lendoravad, pruunkarud jne).	the largest coniferous forest and marsh area in the country. With more than half of the park consisting of vast bog areas and 42% of forested landscapes, Alutaguse is a sanctuary for wild birds and animals. Several mammals like the wolf, the Brown bear and the Eurasian lynx move between Estonia and Russia via Alutaguse migration routes.

Ka siin on tõlge ja originaal väga sarnased, siiski on tõlge detailsem. Tõlkes (näide 47a) mainitakse loomade Eesti ja Venemaa vahel liikumist, samuti on välja toodud metsaalade protsent, mis eestikeelsest tekstist puudub. Erinevusi on näha ka mainitud loomade nimetustes, eestikeelsele lugejale on mainitud rohkem loomi kui välismaalasest lugejale.

(48) Eesti kaitsealadest on tuntumad Kõrvemaa maastikukaitseala, kus suured metsad vahelduvad soodega; rabade- ja allikaterohke Endla looduskaitseala ning Eesti suurim deltasoostik – Emajõe Suursoo Peipsi järve ääres.	(48a) Põhja-Kõrvemaa Nature Reserve Although not a national park, Põhja-Kõrvemaa Nature Reserve is a home to grandiose landscapes where large forests and steep eskers alternate with swamps, plains and kames. The varied terrain and soil have created an almost magically alternating landscape that takes the visitor to the <i>creme de la creme</i> of Estonia's hiking terrain.

Tõlkes (näide 48a) on näha ilmselgeid täiendusi, mis eesti loodust rõhutavad. *Magically alternating landscape* ja *creme de la creme of Estonia's hiking terrain* pakuvad kaasaegsusaajatus vastandust, kuna räägitakse matkateedest kui millestki maavälisest ja maagilisest. Selliste täienduste lisamise eesmärk on tõenäoliselt taaskord serveerida välismaalastele meie loodust võimalikult erilise ja uskumatuna, et see oleks nende jaoks võimalikult ligitõmbav ja külastamist väärt. Selle arvelt on taaskord loobutud informatiivsest funktsioonist: tõlkes ei ole

mainitud Endla looduskaitseala ega Emajõe Suursood.

	(49) We know you can feel it! It is time to find your favourite trail in the northern wilderness.

Tõlkes on viimase lõigu järele lisatud veel üks lause (näide 49). Esimene lausevalik on huvitav. „We know you can feel it!” Lauses ega hilisemas kontekstis ei ole täpsustatud, mida inimene täpsemalt tunneb. See kinnitab veelgi oletust, et tõlkesse lisatud täiendused on sinna lisatud eesmärgiga luua lugejas eriline, maagiline ja looduslähedane tunne juba teksti lugedes, ilma et oleks veel kohta külastatud ja et täpselt seda selle lausega silmas peetud ongi, ehk siis rõhku on pandud teksti vokatiivsele funktsioonile. Meie loodust on taas rõhutatud põhjamaaisena ning võib öelda, et viimases lauses on taaskord kaasaegsus-ajatus vastandus, kuna räägitakse matkaraja (mis iseenesest on kaasaegne) leidmisest *põhjamaises metsikuses*.

2.4. Järeldused

Enda töös analüüsisin Puhka Eestis veebiportaali kahte alateemat: „Puhka Eestis” („Why Estonia”) ja „Loodus” („Nature & Wildlife”).

Analüüsist selgus, et tõlke ja originaali vahel oli väga palju erinevusi. Kõike ei olnud tõlgitud, kuid samas oli ka kohti, mida vastupidi ei olnud originaalis (nt terve loodust käsitlev peatükk inglise keeles, mida eesti keeles ei olnud). Oli märgata seaduspärasust, et kui ka tõlkes oli palju väljajätte, rõhuti selles ennekõike eestlase kui loodusrahva kuvandile ja meie loodusele. Oli kohti, kus välismaalasele rõhutati eestlasi kui loodusrahvast, eestlasele see-eest rõhutati loodust ennast (näited 6 ja 6a). Väga palju oli välismaalasele edastatud erinevaid eestlase kui loodusrahva stereotüüpe (metsas seenel käimine, telkimine jne).

Samuti oli märgata, et tõlkest olid sageli jäetud välja sellised kohad, mis eestlaste kui loodusrahva kuvandiga ei haaku. Näiteks oli tõlkes jäetud mainimata palju praktilist teavet, mis eesti keeles olemas oli. Ka välismaalasele tuleks kasuks teadmine, et Eestis peab pimedal ajal helkurit kandma (näide 21), siiski oli see tõlkest välja jäetud. Samuti ei olnud tõlkes mainitud linnuvaatluse korraldajaid (näide 28). Seega sai mõnes kohas kannatada teksti informatiivne funktsioon, kuna rõhuti eelkõige meie loodusele ja loodusearmastusele, jättes sealjuures mainimata praktilist teavet. Siiski leidis ka selliseid näiteid, kus informatiivsest funktsioonist loobumisel oli tõlkest välja jäänud ka selliseid kohti, mis oleksid eestlaste kui loodusrahva kuvandit edasi andnud (näide 10).

Tõlkes rõhutati väga palju Eestile kui Põhja-Euroopale, meie loodust kirjeldati põhjamaisena. Kõige rohkem oli kasutatud keskus-perifeeria vastandust. Näiteks on tõlkenäites 23a rõhutatud sellele, kuidas Eestis on mistahes asustatud alast väga lühike tee loodusesse. Samuti esines põhi-lõuna vastandust, näiteks võrreldi eestikeelses tekstis (näide 2) Eestit Šveitsiga, ingliskeelses tõlkes aga kirjeldati Eestit kui riiki Põhja-Euroopas. Samuti oli näha meie-nemad vastandust, nt näites 8a, kus on tõlkes võrreldud meie riiki Hollandi ja Taaniga. Samas oli tõlkes kohati tekstile lähenetud palju poeetilisemalt kui originaalis, näiteks lauses 28a „when millions of birds fill the skies” vs originaal (28) „mida läbib igal aastal mitukümmend miljonit artilist veelindu”. Poeetilisemate tõlkelahendustega rõhutati eesti loodust ja loodusrahva stereotüüpi. Siiski oli sarnast poeetilisust näha ka eestikeelses tekstis, kuid mitte nii sageli kui tõlkes.

Kokkuvõttes sain analüüsi käigus vastused püstitatud uurimisküsimustele. Tõlkes oli selgelt näha stereotüüpse rahvuskuvandi edasi andmist ning kohati oli seda tõlkesse lisatud, kui see originaalis puudus. Näiteks „It's fair to say that Estonians have a certain tree-hugging

spirit” (näide 6a). Alateemad, mis olid olemas eesti keeles, olid olemas ka inglise keeles. Siiski oli inglise keeles alateema „Nature sites”, mida eesti keeles ei olnud. Peatükist saab teha järelduse, et see on lisatud eestlaste loodusrahva kuvandi rõhutamiseks, mida ilmestab näiteks lause „To describe Estonian land and nature, words like clean, quiet, calm, untouched, mystical and ancient, among plenty of others, could be used” (näide 16). Kuigi tekstis esines ka selliseid kohti, kus tõlge oleks saanud olla informatiivsem, oli tõlkes enamasti siiski eestlaste loodusrahva kuvandit selgelt näha.

Kokkuvõte

Magistritöö eesmärk oli anda ülevaade turismitekstide tõlkimisega kaasnevatest probleemidest ja tõlkemeetoditest ning näidata, kuidas on veebiportaali Puhka Eestis ingliskeelsetes tõlgetes eestlaste kui loodusrahva kuvandit edastatud.

Töö teoreetilises osas selgitasin turismitekstide funktsiooni, andsin ülevaate nende tõlkemeetoditest ja tutvustasin imagoloogia ning rahvusliku kuvandi ja stereotüübi mõistet ning selgitasin ka eestlaste enesekuvandit, tuginedes erinevatele kuvandiuuringutele ja eestlaste rahvusliku kuvandiga seotud uurimustele. Selgitasin, milliseid imagoloogilisi seaduspärasusi enda töös analüüsin.

Analüüsi käigus selgus, et tõlkes on selgelt näha eestlaste kui loodusrahva kuvandi rõhutamist ja sellega kaasnevate stereotüüpide edastamist. Väga palju esines erinevaid imagoloogilisi seaduspärasusi: keskus-perifeeria (kaasaegsus-ajatus), põhi-lõuna, meie-nemad vastandusi. Kohati oli tõlkes loodusrahva kuvandi rõhutamisel loobutud praktilisest teabest, mis eestikeelsele lugejale olemas oli. Siiski esines ka selliseid näiteid, kus tõlkes praktilisest teabest loobumine ei olnud põhjendatud, st tõlkimata jäänud teave oleks loodusrahva kuvandit edasi andnud. Samuti oli välismaalasest lugejale korduvalt rõhutatud Eesti (eelkõige Eesti looduse) põhjamaisust.

Siiski ei esinenud seaduspärasust selles, kui palju teksti oli edastatud eestlasest lugejale ja kui palju välismaalasele. Mõne teema puhul oli seega tõlge tunduvalt pikem kui originaal, mõne teema puhul see-eest vastupidi. Küll aga oli välismaalasest turistile terve alapeatükk, mida eesti keeles ei olnud. Ka selles peatükis oli näha, kuidas rõhutati eestlaste loodusearmastust ja meie looduse erilisust. Analüüsi põhjal saab teha järelduse, et eestlase kui loodusrahva kuvandi rõhutamine oli tõlkes selgelt nähtav.

Kasutatud kirjandus

Esmased allikad:

Puhka Eestis. Eesti ametlik turismiinfo. Kättesaadav: <https://www.puhkaeestis.ee/et/> (12.01.22)

Teisesed allikad:

de Cillia, Rudolf; Liebhart, Karin; Reisigl, Martin; Wodak, Ruth 1999. The discursive construction of national identities. *Discourse and Society*. Kättesaadav: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0957926599010002002> (06.01.22).

Kornilitsina, Ekaterina; Rummo, Ingrid 2017. Lawrence Venuti kodustamise ja võõrapärasustamise dihhotoomia metafooride tõlkemeetodite uurimise instrumendina eesti-vene tõlkes. *Eesti ja Soome-Ugri Keeleteaduse Ajakiri*. Kättesaadav: <http://ojs.utlib.ee/index.php/jeful/article/view/jeful.2017.8.1.07> (09.01.22)

Kõiva, Mare; Vesik, Liisa 2014. Eestlaste arvamus eurooplastest I.Etnilistest stereotüüpidest. Tartu: EKM Teaduskirjastus

Kõvamees, Anneli 2008. Itaalia Eesti reisikirjades: Karl Ristikivi „Itaalia Capriccio” ja Aimée Beekmani „Plastmassist südamega Madonna”. Tallinn: TLÜ Kirjastus

Laan, Mari 2019. Hispaania kuvand Eesti reisikirjades. *Keel ja Kirjandus* 62: 8–9. Kättesaadav: <https://keeljakirjandus.ee/ee/uncategorized/hispaania-kuvand-eesti-reisikirjades/> (10.01.22)

Leerssen, Joep 2000. The Rhetoric of National Character: A Programmic Survey. *Modern European Literature*: Amsterdam. Kättesaadav: <https://muse.jhu.edu/article/27821/pdf> (10.01.22)

– 2007. Imagology. The cultural construction and literary representation of national characters. A critical survey. *Editions Rodopi*: Amsterdam.

– 2016. Imagology: On using ethnicity to make sense of the world. Kättesaadav: <https://iberical.sorbonne-universite.fr/wp-content/uploads/2017/02/Pages-from-Iberic@l-no10-automne-2016-Final-2.pdf> (10.01.22)

Merkaj, Ledina 2013. Tourist communication: A specialized discourse with difficulties in translation. *European Scientific Journal*. Kättesaadav: <https://eujournal.org/index.php/esj/article/view/2366> (10.01.22)

Mikita, Valdur 2013. Lingvistiline mets. Välgi metsad: Grenader Kirjastus

Orm, Kristiina 2008. Eestit tutvustavate saksakeelsete turismibrošüüride analüüs. Tartu: Tartu Ülikool. Kättesaadav: <https://dspace.ut.ee/handle/10062/17164> (11.01.22)

Realo, Anu; Valk, Aune 2004. Eesti ja eestlased teiste rahvuste peeglis. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus

Sanning, He 2010. Lost and Found in Translating Tourist Texts. Domesticating, Foreignising or Neutralising Approach. *The Journal of Specialised Translation*. Kättesaadav: https://www.jostrans.org/issue13/art_sanning.pdf (10.01.22)

Zorko, Janja 2014. Aspects and strategies of tourist texts translations: the case of Slovenia.info. Kättesaadav: https://www.academia.edu/29712683/Aspects_and_strategies_of_tourist_texts_translations_the_case_of_Slovenia.info (11.01.22)

Valk, Aune 2016. Identiteet avatud maailmas. *Eesti inimarengu aruanne 2016/2017*. Kättesaadav: <https://2017.inimareng.ee/ranne-identiteedi-ja-keelemuutused/identiteet-avatud-maailmas/> (10.01.22)

Viires, Ants 1975. Puud ja inimesed: puude osast Eesti rahvakultuuris. Tallinn: Kirjastus Valgus

Summary

The aim of this thesis was to give an overview of problems and challenges of translating tourism texts and to show how the national stereotype of Estonians as nature lovers was illustrated in the English translations on the website Puhka Eestis.

In the theoretical part of the thesis I explained the function of tourism texts, gave an overview of the translation methods and explained the concepts of national image and stereotypes and also gave an overview of Estonians' national self image and explained the different imagological patterns.

The analysis showed that the national image of Estonians as nature lovers and the stereotypes related to it were clearly visible in the translation. There were a lot of imagological patterns: northern-southern, peripheral-central, us vs them. There were instances where the translation had neglected some practical information that the source text had in order to put more emphasis on the nature loving national image. However, in other cases some practical information was missing in the translation that could have contributed to the image. The translation also had a lot of mentions of Estonia's Northern nature and landscapes.

However there did not seem to be a specific pattern regarding the amount of text given in Estonian and in English. Some subtopics had a notably longer translation than the source text, however in other instances it was the other way around. Furthermore, there was a subtopic only in English that did not exist in Estonian. It was apparent that this subtopic also had a lot of emphasis on the Estonians' nature loving character. It can be concluded from the analysis that the translation clearly emphasised the stereotype of Estonians as nature lovers.

Lõputöö autori kinnitus

Olen lõputöö kirjutanud iseseisvalt. Kõigile töös kasutatud teiste autorite töödele, põhimõtteliste seisukohtadele ning muudest allikaist pärinevatele andmetele on viidatud.

Siiri Sünd, 17.01.2022

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Siiri Sünd,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Turismitekstide tõlkimine veebilehe Puhka Eestis näitel” , mille juhendaja on Terje Loogus, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
1. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
1. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
1. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Siiri Sünd
17.01.2022